

Srovnání dopadů různých druhů rozvodů

Marcela Dlabajová

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marcela Dlabajová**
Osobní číslo: **H160012**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Srovnání dopadů různých forem rozvodu**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti rodiny, rozvodů a jejich dopadů.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovorů.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu.

Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-9225-0.

MATOUŠEK, O. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.

SOBOTKOVÁ, I. Psychologie rodiny. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-7367-250-8.

MOŽNÝ, I. Sociologie rodiny. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-85850-75-3.

MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H. Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny. Praha: Portál, 2010. ISBN 987-80-262-0522-7.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Helena Skarupská, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

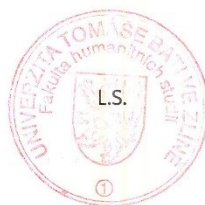
10. ledna 2019

Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2019

Ve Zlíně dne 10. ledna 2019

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 18. 4. 2019

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce s názvem Srovnání dopadů různých forem rozvodů se zabývá problematikou manželství, rodiny, rozvodem, dopady rozvodu na sociální, ekonomickou a emoční rovinu.

Teoretická část bakalářské práce je zaměřena na popis a pochopení systému rodiny, důvody dysfunkčnosti, problémy, které vedou k rozvodu.

Praktická část se opírá o část teoretickou, řeší porozvodovou problematiku, rozebírá modely rozvodů, hledá a konkretizuje klady a zápory, které rozvod přinesl.

Klíčová slova: Rodina, manželství, dysfunkce rodinného systému, příčiny rozvodů, rozvody, dopady rozvodů.

ABSTRACT

This Bachelor thesis, entitled Comparing The impacts of various forms of divorce, deals with the issue of marriage, family, divorce, the effects of divorce on social, economic and emotional level.

The Theoretical part of The Bachelor thesis is focused on the description and understanding of the family system, the reasons for the dysfunctional, the problems that lead to divorce.

The Practical part is based on a part of the theoretical, solves the understanding of the problem, discusses the models of divorces, seeks and instantiates the pros and cons that divorce brought.

Klíčová slova: Rodina, manželství, dysfunkce rodinného systému, rozvody, dopady rozvodů

Touto cestou bych chtěla mnohokrát poděkovat vedoucí PhDr. Heleně Skarupské, Ph.D. za odborné vedení, vstřícnost, trpělivost, velkou podporu a cenné rady, které mi poskytla během tvorby mé bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat všem mým blízkým za psychickou podporu, kterou mi poskytovali během celého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 MANŽELSTVÍ.....	13
PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	13
1.1 SOUŽITÍ	14
1.2 KRIZE V MANŽELSTVÍ.....	15
➤ Lehká manželská krize	16
➤ Středně těžká manželská krize	16
➤ Těžká manželská krize zvaná konflikt	16
1.3 SŇATEČNOST V ČESKÉ REPUBLICE	16
Limitující faktory sňatků	17
2 RODINA.....	18
2.1 FUNKCE RODINY.....	18
2.1.1 Sociálně – ekonomická	19
2.1.2 Socializačně – výchovná	19
2.1.3 Biologicko – reprodukční.....	20
2.1.4 Emocionální	20
2.2 RODINNÉ PROSTŘEDÍ	21
2.3 DYSFUNKCE RODINNÉHO SYSTÉMU	23
2.3.1 Dysfunkční rodiny.....	23
2.3.2 Afunkční rodina	24
2.3.3 Neúplná rodina	25
2.4 PROGNOZA RODINY OČIMA ODBORNÍKŮ	26
3 ROZVOD	27
3.1 DRUHY ROZVODŮ.....	28
3.1.1 Rozvod nesporný.....	28
3.1.2 Rozvod sporný	29
3.2 VLIVY A DOPADY ROZVODU	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 KVALITATIVNÍ VÝZKUM ZAMĚŘENÝ NA ROZDÍLY DOPADŮ RŮZNÝCH DRUHŮ ROZVODŮ.....	33
4.1 METODOLOGIE VÝZKUMU	33
4.2 ÚČEL VÝZKUMU	33
4.3 VÝZKUMNÝ CÍL	34
4.4 METODA SBĚRU DAT	35
4.5 VÝZKUMNÝ VZOREK	35
4.6 KAZUISTIKY	36
4.6.1 Kazuistika č. 1	36
4.6.2 Kazuistika č. 2	39
4.6.3 Kazuistika č. 3	42
5 ANALÝZA VÝSLEDKŮ	45
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	51

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	54
SEZNAM PŘÍLOH.....	55

ÚVOD

Rozvod je jedním z nejtěžších etap života, ať už probíhá jakkoliv. Lidé vstupují do manželství s nadějí, láskou, jistotou, že právě oni spolu zestárnou. Jsou plni energie, nadšení, štěstí a odhodlání mít fungující rodinu, zázemí a trvalý vztah. Možná jsou z doslechu připraveni na fakt, že nastanou problémy, komplikace, ale předpokládají, že právě oni vše ustojí. Než se ocitnou ve stavu, kdy sami pocítí, že je něco špatně. Sami zjistí, že soužití dvou lidí není zcela ideální. Z hlediska statistik se nejvíce manželství rozvádí do 4 let po sňatku. Téma rozvodů je v České republice téměř z padesáti procent aktuálním problémem manželství. Ročně je rozváděno několik desítek tisíc manželství převážně z důvodu toho, že lidé neumí komunikovat. Nechtějí. Možná jsou mnohem více zaneprázdněni na to, aby mezi sebe vnášeli jasno, čistý vzduch. A možná jsou v dnešní době i příliš líní, převládá u nich nezáměr zdlouhavě vysvětlovat a probírat a hledat řešení. Mnohem snazší je přistoupit k rozvodu. Rozvod je skloňován v mnoha odborných knihách a příručkách psychologie a sociologie, kteří jej přirovnávají k úmrtí vzhledem k faktu, že ztrácíme životního partnera, v horším případě děti rodiče.

Je mnoho důvodů, proč se manželé rozvádějí, rodiny se rozpadají. Soužití, respektování jeden druhého, vnímání potřeb druhého manžela je v současné době velmi obtížné. Každé manželství je ohrožováno vnějšími i vnitřními vlivy a v průběhu je vystavováno mnoha krizím. Rozvody jsou v této době mnohem častější než v minulosti, změnil se náhled na manželství a tím i na rozvod.

Dříve bylo manželství chápáno jako instituce majetková a zaopatřovací, koncem předminulého romantického století, na poč. 20. století se svazek změnil na osobní vztah mezi manžely (M. Hrušáková, 2003).

Důvodem volby tématu „rozvod“ byla má vlastní zkušenost, rozpad manželství a další rozvody týkající se mých přátel a známých v blízkém okolí. Pocházím z úplné rodiny a rozpad manželství se mě nijak výrazně v dětství ani dospívání nedotýkal, převážně jsem tuto nepříjemnou skutečnost zaznamenala až v dospělosti.

Cílem mé práce je zjistit a porovnat dopady v oblasti emoční, ekonomické a v péči o dítě u různých druhů rozvodů dotazovaných respondentů.

Práci jsem rozdělila do dvou částí, teoretické a praktické.

V teoretické části nastiňuji klima manželství, rodiny a v neposlední řadě širší pojetí rozvodové problematiky, jež byla mnoha odborníky publikována.

Nejprve se zabývám rozsáhlým pojmem rodina. Tím, jak je v dnešní odborné literatuře chápána, jaké základní funkce by měla fungující rodina plnit. Dále zmiňuji zakotvené teorie manželství, problémy, které jej doprovází, jaké má místo v dnešní společnosti a jak jej pojímá zákon.

V praktické části mé práce zkoumám pozitivní i negativní dopady z pohledu rozvedených respondentů, jejich názor na rozvod, kterým si prošli, jakým způsobem se vyrovnali nebo vyrovnávají s rozvodem, jejich náhled na život po rozvodu manželství, jaké změny nastaly v péči o dítě a jejich chování z pohledu rodiče, zda je pro respondenty jejich nynější ekonomická situace únosná či problematická apod. Zaměřím se na období, které předchází samotnému rozvodu a přiblížím možné dopady rozvodu na dítě, dopady na sociální, emoční i ekonomickou rovinu. Od výzkumu očekávám lepší pochopení prožívání a názorů jednotlivých respondentů. Záměrem je odhalení různých dopadů, které zasahovaly a zasahují do života dotazovaných před a po rozvodu.

Závěrem kvalitativního výzkumu je tedy předpoklad srovnání, zda jejich rozvod byl pro respondenty z určitých úhlů pohledu přínosný nebo naopak se jejich situace celkově zhoršila.

Práce dále pokračuje doporučením pro praxi a závěrem.

„Hlavní příčinou rozvodů je manželství“

Albert Einstein (www.citaty, ©2016)

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MANŽELSTVÍ

Dle Zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku je manželství trvalým svazkem muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc (§ 655).

Svazek manželství vzniká svobodným a úplným souhlasným projevem vůle snoubenců, kteří hodlají vstoupit a vstupují do manželství. Sňatečný obřad je veřejný a slavnostní a probíhá v přítomnosti dvou svědků. Pokud snoubenci projeví vůli vstoupit do manželství před orgánem veřejné moci provádějícím sňatečný obřad v přítomnosti matrikáře, jedná se o občanský sňatek. Pokud tuto vůli projeví před církevním orgánem, jedná se o církevní sňatek (§ 657). V obou případech se jedná o tzv. sňatečnou vůli (§ 659). V dnešní době již prakticky neexistuje varianta nuceného sňatku. Manželství může uzavřít každý v případě, že mu v tom nebrání zákonné překážky uvedené v občanském zákoníku.

Dokladem o sňatku, tedy uzavření manželství je Oddací list se zákonnými náležitostmi. Evidence sňatků probíhá tzv. 'Hlášením o uzavření manželství' na matričním úřadě. Český statistický úřad, který na základě poskytnutých údajů matričním úřadem o sňatečnosti vydává statistické informace, veřejně tyto statistiky poskytuje prostřednictvím dostupného webového zdroje. (<https://www.czso.cz/csu/czso/database-demografickych-udaju-za-obce-cr>).

Právní úprava

I když sňatek pro snoubence krásnou a jedinečnou událostí, přes to není uzavření manželství jednoduchá záležitost, což nám potvrzuje množství právních norem, které se mu věnuje. Jedná se o:

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
- zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém,
- zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Doplňující zákony a předpisy

- zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Manželskou instituci jako dlouhodobou tradici vyjádřilo a nadále vyjadřuje mnoho autorů:

„Ideální manželství má dva předpoklady, muž musí být hluchý, žena slepá.“ (Sókratés)

„Manželství jest svazek svatý a bohabojný. Proto i potěšení, které z toho máme, má být zdrženlivé a vážné, spojené s trochou přísnosti. Má to být rozkoš do jisté míry rozvázná a svědomitá.“ (Aristoteles)

„Neexistuje ideální manžel. Ideální manžel zůstává svobodný.“ Vhodnou základnou pro manželství je oboustranné nepochopení.“ (Wilde, Oscar)

„Manželství je přístřešek, do něhož při každé bouři trochu zateče.“ (Buddha)

„Podařené manželství je div světa.“

„Jak si udržet hezké manželství – myslím, že to chce především velkou dávku tolerance. Skoro bych řekl, že láska je dar, který dostanete a tolerance způsob, jak si ji zachovat. Je to iluzorní představa, že se vám podaří toho druhého změnit. Nezměníte ho, stejně jak nezměníte sebe. Každý z nás je v podstatě nesnesitelný, ale s tím je třeba žít. Takže jediná šance je zvyknout si na to a být rád, že se našel takový blázen, co si zvyknul na Vás.“

(<https://citaty.net/citaty-o-manzelstvi/>).

V literatuře i v dalších zdrojích je nespočet různých citátů týkajících se manželství. Jsou trefné, mnohdy úsměvné a můžeme v nich zaznamenat velkou rozmanitost manželského soužití s různou názorností.

1.1 Soužití

Manželství je na začátku velkým dobrodružstvím. Slibem věrnosti, oddanosti a náklonnosti jeden druhému, to všechno začíná. Během období manželství se udá nespočet krásných i zapomenutí hodných situací, které prožijeme, snažíme se je vstřebávat, poradit si s nimi, učit se se vším žít. Soužití je respektováním všeho, co k němu patří. Je to jakési spojení, souhra dvou, základ svazku, který je zpečetěn zmíněným slibem. Lidé spolu nežijí jen z důvodu tradic, ale chtějí a nadšení sdílet společné, oddělit se od rodičů a sdílet s láskou své vlastní, zažívat soukromí, intimitu, vytvářet nové hodnoty, zajistit sami sebe, podílet se na

všem společném, plnit si představy. Mnohdy si ale právě na začátku neuvědomíme, co všechno soužití obnáší. Jedna z nejdůležitějších prvků soužití vůbec je komunikace. Pojem, který se často vytrácí z našeho slovníku. Pojem, kterým tají ledy, kterým zažehnáváme zlé časy, kterým spolu sdílíme prožitky, situace, nadšení i smutek, díky němuž ve velkém objemu mizí problémy, které jsou často záhy vyřešeny, a nastává smíření. Je to díky tzv. pojmenování problému, zájem, společná snaha o nápravu. Pokud rozlišujeme běžné spory od dlouhodobějšího konfliktu, dále je možnost o včasné řešení, bývá soužití úspěšné, spokojené, trvalé. V průběhu každého manželství narazíme na více či méně závažný spor mezi manželi. Je to vnímání čehosi negativního, ale záleží na povaze samotného sporu. Někdy mluvíme o hádce, která pouze „vyčistí vzduch“ mezi partnery a jejich vztah v brzké době nabude zpět stabilitu. Vždy záleží na povaze věci, přístupu k danému problému, povahách obou partnerů a na zkušenosti problém vyřešit a přístupu k danému problému. Zda nedochází k záměrnému poškozování, ubližování apod. Přírozenou součástí manželství jsou také krizové situace, kdy je manželství ohroženo natolik, že přestává, či hrozí, že přestane plnit své funkce a poslání. Na tuto situaci jedinci reagují prožitky zklamání, strádání, sebelítosti, někdy také hostilními pocity a reakcemi, a v neposlední řadě též nadějí na změnu (Plaňava, 2000).

1.2 Krize v manželství

Ať už jsou to banální záležitosti, problémy, ke kterým si 'musíme sednout' nebo složité hluboké vnímání čehosi, co potřebuje odborný zásah. Ve většině problémů se uvádí, že je podstata v manželce. Ať už její stěžování si na neustálý nepořádek, na jeho pasivní přístup k domácím pracím, nebo tlak na její přítomnost, když zrovna nemá náladu, nebo čas, který tráví v práci, nelibost v manželově matce, podezřelé chování, nejisté odpovědi, mlčení, dedukce údajného manželova nezájmu o ni apod. Dalším problémem, který je klasifikovaný jako závažný a lze jej označit jako manželskou krizi, je fakt o třetí osobě a důkazy o nemanželském poměru. (Bakalář, Novákovi a kol., 1996).

Důvodů k manželským hádkám a rozepřím je nesčetně a mnohokrát se pousmějeme, kvůli čemu všemu se dokážeme hádat. Jsme lidi. Z pohledu obou zúčastněných však ve většině případů jde o sobeckost, netoleranci, mnohdy lhostejnost, nekomunikaci, nespokojenost. A to vše ovládají povahy. Různorodé. V podstatě vždy záleží nejen na okolnostech problému, čase, kdy problém nastal, ale hlavně jak se s daným problémem dokážeme 'poprat'.

Podle stupně závažnosti zmiňuje Miroslav Plzák (2000) tři stupně manželské krize:

➤ **Lehká manželská krize**

Je krize krátkodobá, náhodná, trvá maximálně týdny, vytratí se bez známek návratu. Pro manželé je vyvrcholení této krize jakýmsi signálem, a začnou se jí bát. Dalších těchto přešlapů se snaží vyhnout – dají si pozor. Je to jedna z prožitých krizí, kterou partneři dokážou ukočírovat a zastavit. Důvodem může být fakt o informovanosti jednoho nebo obou manželů o krizích a případných řešení buď z literatury, nebo z poradny. Mnohdy je stav krize zažehnán díky jejich odolnosti vůči stresovým situacím. Tato krize je jakýmsi dusnem v domácnosti, nicméně jde o přechodný stav, který není trvalý a velmi brzy zmizí s pocitem vyčištěného vzduchu.

➤ **Středně těžká manželská krize**

Je náročnější, mnohdy trvá déle než čtvrt roku a mívá opakovaný charakter, může se vrátit. Manželé jsou ve stavu přemýšlení, zda je možnost návratu k původní idylce nebo je na snadě uvažovat o ‚manželské pauze‘. V těchto krizích jsou na denním pořádku nepokoje, hádky nebo hluboká mlčení, tzv. tichá domácnost.

➤ **Těžká manželská krize zvaná konflikt**

Tato krize probíhá déle než půl roku a lze hovořit o krizi, kdy se vytrácí stesk jeden ke druhému, partneři uvažují o odloučení, vzniká nechuť vidět jeden druhého, jsou ve stavu, kdy je to netáhne domů, mnohdy tato nevole přechází v nenávisť, averzi. Partneři hledají únik, východisko a panující konflikt má tendenci samočinností směřovat k rozvratu a následně k rozvodu.

1.3 Sňatečnost v České republice

Sňatečnost je klasifikována jako demografický proces, který na základě zákonem daných podmínek studuje zakládání manželství, charakter má opakovatelný, i když neobnovitelnou událostí je pouze ten první. V porovnání a z dlouhodobého hlediska je sňatečnost neustále nižší a velmi nízká, avšak zatím je o něco vyšší než sňatečnost v západoevropských státech. K nižší sňatečnosti vede mladé lidi několik záporných vlivů. Jednou z nich jsou statistiky. Zhruba 40% manželství končí rozvodem, kterému se navíc ztížily podmínky,

projednávání se zjevně prodloužilo. Dalším důvodem vývoje nižší sňatečnosti jsou ekonomické a sociálně psychologické podmínky. Nejen ekonomické a bytové potíže, ale i osobní zájmy, jako jsou kariéra, cestování, pohodlný život a užívání si v mladém věku apod. Nejen tyto faktory zapříčiňují, že mladí lidé odkládají sňatek a rodičovství na pozdější věk (http://www.demografie.info/?cz_snatecnost).

Limitující faktory sňatků

Pro uzavírání sňatků existují přesná pravidla, která lze porušit jen v případech výjimečných. Jedním z limitujících faktorů je minimální sňatkový věk. Manželství se uzavírá ve věku 18 let. Nezletilý do sňatku vstoupit nemůže, pokud se na něj nevztahuje výjimečný stav, jako je např. Těhotenství, nebo soudní rozhodnutí, které se vztahuje k osobám starším 16 ti let. V tomto případě nezletilý podává návrh na uzavření manželství sám bez opatrovníka. Dalším faktorem je rodinný stav, což znamená, že osoba do manželství již jednou vstoupila a manželství nebylo ukončeno. V České republice není mnohoženství nebo mnohomužství povoleno. Pohlaví novomanželů je taktéž ošetřeno a nelze uzavřít sňatek s osobou stejného pohlaví. Pro tyto účely byl v ČR schválen zákon č. 115/2006 sb., Zákon o registrovaném partnerství, avšak není rovnocenné sňatkům. Stejně tak je vyloučeno sezdávat osoby v přímé linii, což jsou rodiče s dětmi a sourozenci. Je to určitý stupeň pokrevnosti. Avšak bratranec se sestřenicí se vzít mohou. (http://www.demografie.info/?cz_snatecnost)

Sňatečnost taktéž zažívá období sezonních trendů. V květnu je tradičně nejméně sňatků, což vyplývá z tradice rčení „svatba v máji, do roka na máry“.

(http://www.demografie.info/?cz_snatecnost, tradiční rčení)

2 RODINA

Rodinu můžeme považovat za nejstarší lidskou společenskou instituci. Vznikla z přirozeného pohlavního pudu, který vede k plození a rozmnožování lidské populace. Vzniká potřeba své potomstvo ochraňovat, učit, vzdělávat a připravovat pro kvalitní a optimální život. Na to, co je to rodina, dokáže jinak odpovědět právník, jinak sociolog (Matějček, 1994, s. 28).

K definici rodiny jako systému můžeme podle Sobotkové (2001, s. 22) užít definici - „*systém je soubor částí a vztahů mezi nimi*“. Rodinný systém je velmi složitý a jen těžce definovatelný objekt, který nelze pojmenovat a hodnotit jistotou. (Kramer in Sobotková, 2001, s. 22) uvedl definici takto: „*Rodina je skupina lidí se společnou historií, současnou realitou a budoucím očekáváním vzájemně propojených transakčních vztahů. Členové jsou často (ale ne nutně) vázáni hereditou, legálními manželskými svazky, adopcí nebo společným uspořádáním života v určitém úseku jejich životní cesty. Kdykoliv mezi blízkými lidmi existují intenzivní a kontinuální psychologické a emocionální vazby, může být užíván pojem rodina, i když jde např. o nesezdaný pár, o náhradní rodinu atd.*“ „*Na téma psychologie rodiny v článku 'Psychologie rodiny – obor ve stavu zrodu v Československé psychologii' roku 1991 jako první upozornil P. Říčan.*“ (Sobotková, 2001, s. 13).

Rodina je předmětem zájmu v mnoha jiných vědách – sociologie, pedagogika, psychologie, filozofie, etnologie, práva, ekonomie, medicína. Každá z nich se zaměřuje na sobě vlastní rovinu zkoumání. Sociologie se zabývá demografickým chováním, pedagogika zkoumá aspekty výchovy dětí v rodinách, etické principy apod., psychologie se věnuje psychologickým podmínkám rodin, pomáhá prostřednictvím terapií, etnologie analyzuje rodinu z antropologického hlediska, způsobu života, zvyků, obyčejů atd. Každá z věd má na zkoumání rodiny svůj podíl a nabízí možnost pomoci. (Bakošová, 2006)

2.1 Funkce rodiny

Rodina představuje pro každého z nás nedílnou součást našeho života. Hlavním důvodem existence rodiny je, aby lidé mohli pečovat o své děti a mohli jim předávat hodnoty, jak materiální, tak duševní. Základním účelem rodiny je reprodukce a výchova svých potomků. Hlavní model rodiny tvoří rodiče a jejich dětmi. Veškerá společnost se opírá o rodinu jako o svůj základní článek. (Matoušek, 1997)

Již po narození je pro každé dítě klíčová jeho vazba na rodiče. Ta mu přináší pocit bezpečí. Rodina je pro člověka jen těžko postradatelné útočiště. Od poloviny 19. století je zkoumaná jako sociální instituce v různých společenských vědách. Postupně se však pohled na rodinu a její funkce mění. Mít svou rodinu a děti jsou základní hodnoty lidského života. V současné době se rodina potýká s mnoha překážkami. I přes to je vnímána jako útočiště mezilidských vztahů. Aby se však dítě mohlo cítit bezpečně a mělo vyhovující podmínky pro vlastní vývoj, musí rodina plnit určité funkce. (Přadka, Knotová, Faltýsková, 1998, s. 27)

Kraus, Poláčková (2008, s. 77-78) definují rodinu a dělí její funkce následovně:

2.1.1 Sociálně – ekonomická

Tato funkce pokládá rodinu za významný celek v ekonomické sféře a jejím rozvoji. Její členové se do této funkce zapojují mimo jiné i vykonáváním určitého povolání a zároveň působí na trhu jako spotřebitel. Většina mužů a žen plní funkci živitelů. Rodina se stává ekonomickou jednotkou, kde výdaje, investice, materiální a finanční prostředky se přerozdělují, a tedy mají významný sociální charakter – rodina vystupuje jako systém s prvky solidarity, zabezpečuje všechny členy. Poruchy fungování se projevují hmotným nedostatkem.

2.1.2 Socializačně – výchovná

Rodina je pokládána za první sociální skupinu, ve které si dítě osvojuje základní návyky a způsoby chování běžné ve společnosti. Úlohou procesu v každé rodině je příprava dětí a mladistvých na vstup do praktického života. Dítě po celou dobu života v rodině přijímá široké spektrum informací, zpracovává je v souladu s vlohami a potřebami, zkušenostmi i hodnotovými orientacemi a vzory.

„Socializaci v rodině rozumíme především proces působení rodiny na své členy v celém souhrnu jevů a procesů: ekonomických, sociálních, kulturních, mravních, estetických, zdravotních a jiných. Ústřední úlohou socializačního procesu v rodině zůstává příprava dětí a mladistvých na vstup do praktického života. Dítě od narození a po celou dobu života v rodině přijímá velmi široké spektrum nejrůznějších informací a aktivně je zpracovává v souladu se svými přirozenými vlohami, biologickými a psychickými potřebami, se svými zkušenostmi, ale i s hodnotovými orientacemi a vzory, jimiž jsou pro dítě především rodiče a starší sourozenci. Dítě v socializačním procesu tedy nezůstává pasivním článkem,

uplatňuje také svou vůli, své zájmy, přání, orientace. Rodinná socializace je v rozhodující míře nejen prostorem pro socializaci dítěte a v převážné míře také dalších členů rodiny, ale je také modelem pro osvojování sociálních rolí muže a ženy, otce a matky, a tak se promítá do budoucí reprodukční rodiny dětí.“ (Kraus, Poláčková, 2001, s. 78).

2.1.3 Biologicko – reprodukční

Tato funkce má význam jak pro společnost, tak i pro jedince, kteří rodinu tvoří. Funkce je popsána z titulu početí a narození potomka, potomků a pro společnost i pro jedince má velký význam. Lze konstatovat, že jde o reprodukční základnu, avšak do této funkce můžeme zahrnout i podmínky spojené s početím dítěte a jeho přivedením na svět, a to jsou vhodné podmínky spojené s jeho bezproblémovým vývojem. Z pohledu dnešní doby je akceptováno mimomanželské soužití, avšak sňatek, i když na ústupu, je trvale hlavní počín pro založení rodiny. Význam je spatřován nejen v uspokojení sexuálním, ale také potřebě pokračování rodu každého jedince.

„Existenci rodiny je také společensky a kulturně regulována sexualita. Demografický vývoj společnosti má též celou řadu sociálně pedagogických souvislostí...“ (Kraus, Poláčková 2001, s. 77)

Hrušáková (2003) specifikovala výchovnou funkci z emocionálního hlediska:

2.1.4 Emocionální

Je pro rodinu funkce nenahraditelná a s dobou se stala zásadní. Nikdo a nic nedokáže zastoupit zázemí, jaké rodina poskytuje. Je o pocitu bezpečí, citového zázemí, jistoty a lásky a sounáležitosti. Základem jsou její vazby mezi členy. Dobou a vývojem se tato funkce stala jednou z nejdůležitějších a nejzásadnějších a tento trend trvá. Dříve bylo manželství chápáno jako instituce majetková a zaopatřovací, koncem předminulého romantického století, na počátku 20. století se svazek změnil na osobní vztah mezi manžely.

Samotný výběr partnera je založen na sympatiích a lásce. K tomu přesunu přispěly i nejrůznější změny jako povinná školní docházka, zákaz dětské práce či ochrana dětí a mládeže před zápornými vlivy, životní krize. Vliv rodiny je základní potřebou pro zdravý a bezpečný vývoj dítěte.

Všechny funkce se navzájem prolínají a v podstatě je nelze brát a chápat odděleně. Rodina

je nejdůležitější institucí a jednotkou, která zaujímá důležitou pozici ve funkci sociální ochrany svých členů. Každý člen má svá práva i povinnosti. Tyto funkce jsou však ovlivněny mnoha faktory, jak ze strany hospodářství, politiky, kultury a dalších, tak i sociálními vztahy a postoji členů rodiny. Rodina má v životě dítěte nezastupitelné místo a vedle dětí je zázemím i pro staré nebo umírající. Funkce rodiny jsou důležité, nenahraditelné, zásadní od narození až do smrti.

2.2 Rodinné prostředí

Rodinné prostředí bych z mého pohledu popsala jako silný pocit než místo. Ač každý na jiné adrese, tvoříme celek. Ať už rodiče nebo prarodiče, sourozenci, děti... Kdokoliv a kdekoliv z nás, tvoříme rodinné prostředí. Cítíme mezi sebou vazby, přátelství, bezpečí, domov – naše společné rodinné klima. Pro děti je rodinné prostředí základ, zázemí, start do dalšího života, návyky, které si nese s sebou, pocit jistoty.

Obecně je pro nás rodinné prostředí zcela přirozené, vyrůstáme a rozvíjíme se v něm, učíme se, přebíráme zkušenosti rodičů, ale také vnímáme jejich lásku a starostlivost, cítíme se bezpečně, šťastně, vyrovnaně, jsme finančně zajištěni. Každý z nás přejímáme znaky našich rodin, přebíráme zvyky, napodobujeme ji a v mnoha ohledech pokračujeme ve šlépějích.

„Kvalita výchovného prostředí rodiny představuje v zahraniční a domácí literatuře široké názorové spektrum: od globálních otázek výchovy v rodině přes typologii rodičovských pozic či modely, styly výchovy, hodnotová orientace, kvalitu rodičovství (dobré spolužití rodičů), spokojenou atmosféru v rodině až po akceptaci dětí a lásku rodičů k nim. Patří sem aj množství informačních a vzdělávacích podnětů rozvíjejících osobnost dítěte, životný styl a hodnoty i etické normy, které rodiče preferují.“ (Bakošová, 2006, s. 93)

Kraus (2008) rodinné prostředí dělí do tří oblastí a popisuje jejich podmínky:

Rodinné prostředí

- a) Demograficko-psychologické podmínky rodinného prostředí řeší dva problémové okruhy:
  - První okruh je struktura rodiny a aspekty z působení matky, otce, sourozenců a

podobně (blízká rodina), úplná či neúplná rodina, počet dětí (problémové výchovné prostředí může být vytvořeno velkým počtem dětí, ale problémové se v dnešní době jeví i prostředí jedináčků), důležité jsou i věkové rozdíly mezi jednotlivými dětmi.

- Druhý okruh je vnitřní stabilita rodiny, emocionální atmosféra prostředí, existence a přirozený rozvoj všech dimenzí rodinného života. V tomto ohledu jsou důležité vztahy mezi rodiči a dětmi.
- b) Materiálně-ekonomické faktory rodinného prostředí: zde jsou zařazeny zaměstnanost a vliv této skutečnosti na děti, finance, kvalita bydlení, vybavenost, životní styl rodiny a její individuální spotřeba, materiální podmínky pro zájmové činnosti dětí, vliv techniky na rodinu.
- c) Kulturně-výchovné oblasti rodinného prostředí: připisuje sem náhled a postoj dětí k druhým, ke kultuře, ke vzdělání, ke společnosti jako takové atd., hodnoty rodičů a jejich vzdělání, volný čas.

Podle Knotové (2002) má prostředí rodiny silný vliv na život jejích členů. Cílem rodinného prostředí by mělo být naplňování základních psychických potřeb, především bezpečí a jistoty. Žádoucí je kooperace jak s okolním světem, tak i uvnitř rodiny. Rodinné prostředí by mělo skýtat kvalitní všestranné podněty, ideální je harmonické rodinné prostředí. Rodina funguje jako primární nositel kultury, poskytuje základ pro normy, hodnoty a kulturní vzorce (zvyky, tradice, mravy, zákony). Vysvětluje pouto matky a dítěte – vztah založený na bezpečí a emočním uspokojení. Rodinné prostředí každého člověka velmi výrazně utváří. Má své jedinečné místo a úkoly při výchově dětí. Základní úlohou je uspokojovat potřeby svých členů a vytváří předpoklady pro vstup jedince do společnosti.“

Rodinná pedagogika

Bakošová (2006) uvádí, že rodinná pedagogika je pedagogická subdisciplína, s cílem přiblížit nauku o rodině jako životní prostředí člověka (jako skupiny, sociální instituce a výchovného prostředí) v souvislosti s probíhajícími sociálně-kulturními změnami. Má pevně daný cíl, předmět a výzkumné pojmy a metody (manželství, rodina, rodinné relace, výchova v rodině). Pracuje na formách rodinné pomoci, vytváří možnosti pro sociální aktivity, pomáhá při odstranění marginalizace, dezintegrace nebo sociálního vyloučení. Rodinná pedagogika se člení a pojímá svůj předmět jako ontologickou, strukturální, funkční rovinu a současně též axiologické a normativní chápání. Tímto směrem je chápána

jako multifunkční – struktura, komunikace, životní cyklus, systematicčnost a význam pro společnost i jednotlivce. Rodinná pedagogika pojímá rodinu jako výchovné prostředí, kde se dítě připravuje na nový, společenský život. Nejen ve smyslu rodiče – děti, ale také prarodiče – vnuci apod. Dle analýz výzkumu připravuje Rodinná pedagogika prostor pro spolupráci při využití pomoci jiných humanistických nauk (např. etika, historie, právo, demografie) a taktéž nauk přírodovědeckých (biologie, medicína, sexuologie). Rodinná pedagogika je popisována jako teorie rodinné výchovy s využitím pedagogických metod v praxi.

2.3 Dysfunkce rodinného systému

V současné době se pohlíží na dysfunkci rodinného systému obecněji – jde o rodinu, v níž jeden nebo více členů produkuje maladaptivní, nezdravé chování. Dysfunkční rodiny vykazují některé z těchto charakteristik: popírání či neřešení problémů, chybějící intimita, vzájemné obviňování, rigidní role, potlačování osobní identity na úkor rodinné identity, individuální potřeby členů rodiny obětované dysfunkčnímu rodinnému systému, nejasná komunikace, chybění jasných hranic mezi členy rodiny, nejasná pravidla a kompetence. (Sobotková, 2001).

Podle Plaňavy (2000) jsou průměrné až dysfunkční rodiny nejpočetnější skupinu. Rodiče průměrné rodiny preferují sebe, partnera a děti a kontrolu nad nimi. Dodržováním přísných pravidel se snaží o interakci v rodině. Pokud se jakýkoliv člen rodiny vymyká pravidlům chování, nedbá norem rodiny, je velmi přísně usměřován, považuje se za horšího, nevděčného a trestuhodného. V roli rodičů neexistuje rovnoprávnost a jeden se podřizuje druhému, v rodině panuje negativní sdělování v případě kritiky. Členové rodin jsou díky tomuto přístupu v krizových situacích náchylní k poruchovému chování. Dysfunkční rodiny jsou neflexibilní, nedirektivní při zátěži i při požadavcích na vývoj.

2.3.1 Dysfunkční rodiny

Zelenková (2007) popsala a definovala rodiny s dysfunkcemi následovně:

- Nezralá rodina příliš mladých rodičů, kteří řeší především problémy související s hledáním sebe samých a svého místa ve světě.
- Přetížená rodina nemusí trpět jen přetížeností pracovní, ale též přetížeností

nejrůznějšími konflikty v rodině i na pracovišti, starostmi o nemocné v rodině, citovým strádáním, bytovými a ekonomickými problémy

- Ambiciózní rodina směřuje k uplatnění osobních ambic rodičů, jejich hodnotová orientace směřuje k vlastní kariéře, vysoké materiální úrovni života celé rodiny. Rodiče mají pocit, že to vše musí dělat pro zabezpečení svých dětí a většinou si nepřipouštějí, že jejich děti citově strádají a je velmi obtížné je o tom přesvědčit
- Perfekcionistická rodina požaduje po dítěti vysoké výkony, bez ohledu na jeho možnosti, zájmy a harmonický rozvoj
- Autoritářská rodina se vyznačuje příkazováním, dirigováním, častými tresty bez ohledu na potřebu dítěte samostatně a spontánně se vyjadřovat, nést odpovědnost
- Rozmazlující výchova se projevuje tendencí za každou cenu dítěti vyhovět, nestavět mu do cesty překážky. Protekcionismus se může projevit bojovným chováním na ochranu dítěte zaujímáním spolutrpitelských postojů (pasivní přijímání pocitů ukřivdění) nebo rodiče zaujímají vůči dítěti postoje podřídivosti (dítě ovládá rodiče a diktuje jim).
- Rodina liberální a improvizující trpí nedostatkem řádu a programu, dítě trpí nepřiměřenou volností
- Odkládající rodina přenechává výchovu prarodičům, dalším příbuzným a známým a narušuje tak citové zrání dítěte.
- V disociální rodině jsou narušeny vnější vztahy (izolovanost nebo konflikty s okolím) nebo vnitřní vztahy mezi členy rodiny. Nemusejí to být pouze konflikty v rodině, ale též oslabení vztahů a izolovanost. (Zelinková, 2007)

Rodina je velice křehká a stává se snadno dysfunkční, jelikož mnohdy stačí, aby selhal, přestal fungovat jeden jediný článek. V nefunkčním rodinném prostředí je v podstatě ohrožena celá rodina, ale především děti (Havlík, Halászová, Prokop, 1996, s. 68)

2.3.2 Afunkční rodina

V rodině afunkční nefunguje v podstatě žádná ze tří základních funkcí. Je velmi složité vyrůstat v rodině, kde nefunguje emocionální rovina, výchovná rovina ani finanční funkce. V nejtěžších případech jsou děti z těchto rodin odebírány k opatrovnictví, pěstounství nebo adopci.

2.3.3 Neúplná rodina

Již z názvu vyplývá, že jde o rodinu, v níž dochází k výchově pouze jedním z rodičů a je označovaná jako negativní jev. Již jsem zmiňovala nižší sňatečnost a vysokou rozvodovost, díky níž počet neúplných rodin stoupá. Lze definovat několik důvodů vzniku neúplné rodiny. K jedné z neovlivnitelných příčin neúplné rodiny patří úmrtí jednoho z rodičů, což je velkým zásahem do psychiky dítěte i ovdovělého. Je pokládán za zlomový přechod, avšak v případě dlouhodobé nemoci a následné smrti jde o dlouhodobý proces s přípravou na odchod. K neúplné rodině nepřírozenou cestou dochází např. rozvodem, který patří k nejčastějším důvodům. Další nepřírozenou příčinou je odchod jednoho z partnerů ještě před sňatkem. Rodič starající se v tomto případě o dítě se nazývá svobodný. Mezi další ukončení nebo dlouhodobé přerušení plnění funkce úplné rodiny spadá podle opuštění rodiny jednoho z partnerů, chybějící emocionální podpora, komunikace, sounáležitost, dlouhodobá absence partnera z důvodu pobytu v cizině, armádě, vězení, emigraci apod, nebo z důvodu zániku jedné z funkcí manželství, jako je např. fyzická, mentální nebo emocionální patologie partnera (Možný, 2000).

Nárůst neúplných rodin se od r. 1961 do roku 2004 navýšil téměř o dvojnásobek, V neúplných domácnostech žije 15% obyvatel ČR. V 85 % z nich stojí v čele žena, která je rozvedená, ačkoliv svobodných matek též přibývá. Po rozvodu se běžně matky s dětmi stěhují zpět ke svým rodičům, vyjádření nejen solidarity mezi generacemi, ale také důsledek slabé tendence českého sociálního státu. Dcery, které v takovýchto rodinách vyrůstají, mají tendenci zakládat rodiny podobné (Možný, 2008).

„Můžeme ovšem uvažovat, jak dalece se liší neúplná rodina, kde například otec fyzicky není přítomen v důsledku úmrtí, rozvodu, emigrace apod., od úplné rodiny, kde otec neplní svou funkci a je „nepřítomen“ nebo jen zkomoleně přítomen psychologicky, například v důsledku alkoholismu.“ (Matějček, 1986, s. 29)

Neúplná rodina je stále z hlediska statistik a náhledů odborníků chápána jako nouzová oproti úplné rodině, avšak její charakter je vzrůstající. Tímto typem rodiny se zvyšuje různorodost českého rodinného života, ale stále je brán jako přechodný a dočasný stav rodinného života (Možný, 2008).

2.4 Prognóza rodiny očima odborníků

Bakošová (2006) se opírá o Matouškovy teorie, podle kterého většina prognóz dvou radikálních amerických děl nevyznívá pro rodinu příznivě. Uvádí dvě vyskytující se vize. Ta první očekává slábnutí rodinných pout, kdy manželé spolu vydrží jen krátce, dominantní bude jejich rovnoprávnost, do popředí budou stavět své osobní zájmy, které nebudou sdílet s žádným členem rodiny. Rodina se stane otevřenou sociální strukturou. Lidé budou orientovaní na svůj blahobyt a rodina bude pro ně podřadná. Druhá vize předpokládá tendenci klesajícího významu mužské role v rodině. Ženy rovnoprávné mužům nebudou je chtít dále následovat a kopírovat, více se od nich budou distancovat. Následkem by mohla vymizet nukleární rodina. Manželská instituce by tedy ztratila veškerý smysl a podstatu. Plod dítěte by byl počinem mezi zdravotním zařízením a ženou, která chce být těhotná. Otec dítěte by měl funkci pouze jako genetický dárce.

Neúplnost rodiny koreluje pozitivně např. se symptomy úzkosti. Vážný a chronický konflikt mezi rodiči v rodině však může být škodlivější než fyzická nepřítomnost jednoho z rodičů.

3 ROZVOD

Podle zákona (OZ) je rozvod jeden z několika způsobů zániku manželství. Manželství dále zaniká smrtí jednoho z manželů, prohlášením manžela za mrtvého, což se považuje za přirozený zánik manželství. Nově od 1. 1. 2014 také změnou pohlaví dle § 29 občanského zákoníku. Problematiku zániku manželství, nebo rozvodu manželství nalezneme v části druhé Občanského zákoníku, konkrétně od § 755 po § 758. Možná se zde naskytá otázka, jak se ocitl rozvod v novém občanském zákoníku. Nabytím účinnosti nového občanského zákoníku znamenalo pro rodinné právo jako celek jeden velký milník. Zákon o rodině č. 94/1963 Sb. byl tímto zákonem zrušen a veškerá problematika rodinného práva byla včleněna do nového občanského zákoníku. O záležitostech rodiny a způsobu života rodiny se mají manželé dohodnout. Záležitosti rodiny obstarávají manželé společně nebo je obstarává jeden z nich. Manžel je oprávněn zastupovat druhého manžela v jeho běžných záležitostech. Manželé mají oba vyživovací povinnost, která je vzájemná a je v rozsahu, který oběma zajišťuje stejnou úroveň. Vyživovací povinnost mezi manžely předchází vyživovací povinnosti dítěte i rodičů. Všechna výše uvedená práva a povinnosti rozvodem zanikají. Zaniká také vzájemná vyživovací povinnost mezi manžely. Rozvod přináší změny i ohledně společného jmění manželů a dědění. Rozvod manželství je v dnešní době poměrně častým jevem. Svým způsobem se jedná o vrchol umění komunikace mezi lidmi, kteří si jednou slíbili lásku, věrnost a vzájemnou oporu a kteří tomu slibu z nějakého důvodu nedostáli. V náboženské terminologii je rozvod manželství spojeného před Bohem dokonce hříchem. Nepopírám, že v mnoha případech je rozvod jediným možným řešením neshod a nepochopení. Snad jediným, co si může každý přát je, že když už na rozvod manželství musí dojít, tak ať je to důstojné a rychlé řešení.

(<https://www.bezplatnapravni poradna.cz/rodinne-pravo.html>).

Manželství může být rozvedeno jenom tehdy, pokud je soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho další obnovení. Jde o tzv. kvalifikovaný rozvrat podle § 755 odst. 1 OZ.

Rozvod je právní akt, který umožňuje rozvázat manželství v čase života manželů. V jeho důsledku manželství zaniká. Často se jedná o předčasný rozklad rodiny. Rozvod se váže na zrušení základní rodinné struktury a probíhá v několika úsecích (před rozvodem, rozvod, po rozvodu). Jeho vlivy jsou na výchovný proces v rodině nežádoucí, negativní, narušuje

se tím proces socializace. Špatné výchovné podmínky v rozvádějících se rodinách se odráží hlavně na dětech. Důsledkem bývají syndromy neuspokojených psychických potřeb: utrpení, hněv, žal, pocit křivdy a další dysfunkční emoce. Pro všechny zúčastněné je rozvodové řízení traumatické. Důsledky rozvodu rodičů můžou u dětí pokračovat i v dospělém věku. Často se projevují jako permanentní poruchy chování, hlavně asociálního charakteru nebo dokonce v trestných činech, poruchy osobnosti i v oblasti sociálně-emocionální, neurózy, deprese, komplexy méněcennosti. (Bakošová, 2006)

3.1 Druhy rozvodů

V České republice lze rozvést každé manželství. Rozvod probíhá vždy před soudem a může proběhnout buď ve formě sporného rozvodu, kdy soud zjišťuje příčiny rozvratu manželství a návrhu na rozvod nemusí vyhovět, nebo na základě dohody obou manželů, kterou soud při splnění dalších zákonných podmínek zásadně respektuje a manželství bez dalšího zkoumání rozvede. Vždy však musí být nejdříve vyřešeny poměry nezletilých dětí a otázky majetkové.

3.1.1 Rozvod nesporný

Je vlastně rozvodem dohodnutým, kdy se oba manželé na všech podmínkách spolu dohodnou v rámci zákona. Na základě těchto podmínek bývá manželství rozvedeno v kratší době bez problémů. Podmínky, které je třeba respektovat a dodržet v souvislosti s nesporným rozvodem, definuje OZ v ustanovení § 757. Mezi platné podmínky spadá jeden z manželů, který návrh na rozvod manželství nepodal, se k tomuto musí připojit. Dále manželství, ke dni zahájení řízení o rozvod manželství, muselo trvat nejméně jeden rok a více než půl roku spolu nežijí. Další podmínkou je dohoda o úpravě poměru k nezletilému dítěti po dobu rozvodu, a tato musí být soudem schválena. A poslední podmínkou je dohoda o úpravě jejich majetkových poměrů, bydlení a popř. výživné v době rozvodové. Dohoda o úpravě práv a povinností k nezletilému dítěti a dohoda o vypořádání Společného jmění manželů (dále jen SJM) musí být písemně a podpisy úředně ověřeny. V případě naplnění všech podmínek, soud dále nezkoumá příčiny rozvratu manželství, pouze konstatuje, že tvrzení manželů o rozvratu jejich manželství je pravdivé a manželství rozvede. Jedinou překážkou, na kterou mohou manželé v případě nesporného rozvodu narazit, je podmínka minimálně šesti měsíců, po které spolu manželé nežijí. Často manželé

chtějí mít rozvod co nejrychleji za sebou a čekat 6 měsíců na podání návrhu na rozvod se jim může zdát jako dlouhá doba, nemluvně o skutečnosti, že mnohdy majetkové poměry manželů neumožňují jednomu z nich se odstěhovat. I na toto však občanský zákoník pamatoval, když definoval, že manželé spolu nežijí, pokud netvoří manželské či rodinné společenství bez ohledu na to, zda mají či vedou rodinnou domácnost s tím, že jeden z manželů zjevně nechce obnovit manželské společenství. Ve světle tohoto ustanovení pak manželé nemusí v době podání návrhu na rozvod žít odděleně, postačí, když spolu nebudou tvořit manželské či rodinné společenství. (<https://cs.wikipedia.org/wiki/Rozvod>)

3.1.2 Rozvod sporný

Druhým způsobem rozvodu manželství je rozvod sporný. Manželé se nedokážou žádném případě domluvit na podmínkách rozvodu v žádné rovině, jeden z nich podává žádost o rozvod a dále pouze soud zkoumá, jestli je dle zákona manželství opravdu vážně, hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno, že nelze očekávat jeho obnovení. Znamená to, že oba manžele soud vyslychá, dotazuje se a zkoumá vše, co zapříčinilo rozvrat a zda nelze tuto skutečnost zvrátit. Je to v podstatě méně příjemná cesta k ukončení svazku. V případě, že mají manželé dítě, které je v době podání návrhu na rozvod nezletilé a nenabylo plné svéprávnosti, musí soud před rozhodováním o rozvodu samém, rozhodnout o poměrech dítěte pro dobu po rozvodu manželství (tato podmínka byla již zmíněna i u rozvodu nesporného). Jakmile soud toto rozhodne, na řadu přichází samotné jednání o rozvodu. Jak jsem již zmínila, důležitý je fakt, kdy soud z výslechu účastníků řízení a důkazů zjišťuje příčinu rozvratu manželství. Zjištěná příčina rozvratu manželství následně hraje značnou roli v dalších řízeních (výživné rozvedeného manžela, vypořádání společného jmění manželů). (<https://cs.wikipedia.org/wiki/Rozvod>)

Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že rozvodové řízení je jednou z nejcitlivějších a nejnepříjemnějších záležitostí v životě. Manželé mnohdy až u soudu zjišťují mínění druhého, vyslechnou si nepříjemné kritiky a ponížení, aniž by za manželství tušili, co vše pro druhého (ne)znamenali.

Rozvod nesporný tak v těchto případech může být řešením, jak rychle a s minimálními obtížemi manželství ukončit. Jsou však případy, kdy se manželé nedokážou dohodnout na ničem a v takovém případě musí podstoupit rozvod sporný, který je často náročnější na dobu trvání takového řízení a mnohdy i daleko nepříjemnější pro obě strany.

Rozvod či rozloučení představuje právní akt ukončení manželství. Rozvod je složitý etický, právní a společenský problém, který přesahuje z oblasti rodinného práva i do dalších oblastí. Dotýká se nejen života manželů a jejich majetkových poměrů, ale též dětí, které případně manželé mají, a kulturních a náboženských zvyklostí manželů a celé společnosti. Je třeba jej odlišovat od rozluky. Rozvod je možné definovat jako významnou událost v životě lidí s řadou sociálních důsledků, mezi něž patří zejména narušení fungování rodiny a výchovy dětí, ale často i výrazná změna ekonomického i sociálního statusu některých členů původní rodiny, změna jejich způsobu života, zaměstnání apod. Důsledkem rozpadu manželství jsou tzv. neúplné rodiny, které se při rostoucím počtu stávají závažným sociálním problémem. (<https://cs.wikipedia.org/wiki/Rozvod>)

3.2 Vlivy a dopady rozvodu

V případě rozvodu jsou stále častější příčiny typu rozdílnost povah, zájmů, názorů, nicméně stále přetrvávají rozvody v důsledku nevěry, domácího násilí, alkoholismu nebo nezájmu o rodinu.

Co se podaných návrhů na rozvod, převládají ze strany žen. Nabízí se možnost vysvětlení s důrazem na fakt, že ženy ke svým partnerům sice přilnou, ale stejně tak se mohou v případě častých konfliktů a neprospívajícího vztahu oprostít a přilnout ke druhému. U mužů je situace jiná. Muž, který přivykne partnerce, jen stěží je schopen bez ní fungovat, odpoutat se od ní, i když navázali vztah s druhou ženou (Derzsiová in Klimeš 2009).

Mezi další vysvětlení patří skutečnost, že postavení žen ve společnosti se velmi mění. Manželství staví na citovém základu a ze strany žen rostou požadavky citového rázu. Ženy touží po emočním uspokojení, ve vztahu jsou mnohem citlivější a v případě dlouhodobého nezájmu ze strany muže není schopná citový propad snášet. Někdy je situace ztížena tím, že ženy již na začátku vstupují do svazku s tím, že se muž změní. Samy se často podřídí v očekávání, že muž je bude následovat a změní se taktéž. Bohužel je z většiny případů jejich přání a touze nevyhověno. (Novák, 2000).

Smith (2004) se zmiňuje o emočních problémech, které si neseme v sobě z dětství, a které nemálo ovlivňují chování partnerů v intimním životě. S tímto chováním jsou jistě úzce spojeny trvalé nenaplněné zkušenosti, nebo také nechtěné vzory, které ač neradi, opakujeme, i když se snažíme o jejich eliminaci.

Novák (2000) pojal příčiny rozvodů takto: rozdílné názory na výchovu dětí, neplodnost, nespokojenost v intimním životě, žárlivost jednoho z manželů, různé závislosti, finanční rozepře, netolerance, hrubost v chování, nevěra vlastní či partnerova, nedostatek společných zájmů, nesoulad v domácích povinnostech apod.

S rozdělením dopadů rozvodů se setkávám v literatuře mnoha autorů, mezi ně patří např. Novák, Průchová, Smith, Keith, Bakalář, Matějček apod.

Novák a Průchová (2007) v knize například podrobně rozdělili dopady rozvodu na dítě podle věku, konkrétně popisují třeba postoj dítěte v pubertě. Novák (2000) popisuje obviňování rodičů, agresivitu vůči rodičům, nebo dítěte sobě samého. Klade důraz na důvěru a zázemí dítěte ještě před rozvodem. Další hovoří o poklesech výsledků ve škole v důsledku nesoustředění se z důvodu myšlenek na rozvod rodičů. Bakalář (2006) popisuje vztah dítěte k budoucímu postoji k zaměstnání ve srovnání se ztrátou mužské autority. Matějček (2002) zmiňuje názor, že bezpečný věk dítěte pro rozvod neexistuje a reakce na rozvod dítěte jsou závislé na věku dítěte.

Z vlastní zkušenosti mohu posoudit emoční dopady a tím i potvrdit zakotvenou teorii autorů, kdy převládají citové reakce jako je pocit viny, nebo naopak zbavování se jí, obavy z budoucna, osamělost, strach, smutek, vztek, ve kterém je smutek a strach skrýván (Smith, 2004) apod.

Sociální hledisko má dopad nejen na dospělého, ale především na budoucí život dětí. Život plný nesouladu a nespokojenosti rodičů se negativně odráží na vztah dítěte výběrem nevhodného partnera a třeba v předčasné době, útekem s představou, že jeho život a partnerství budou spokojenější (Novák, Průchová, 2007).

Literatura uvádí, že rozvod jako pozitivní je vnímán jen v malém počtu případů. V této souvislosti se může vyskytnout tlak ze strany dětí, rodiny a jiných blízkých osob, které oba manžele vyzývají a vyvíjí na ně tlak, aby spolu spory vyřešili a v manželství setrvali. Avšak právě odložené rozvody mohou být nejen pro manžele, ale také, a právě pro ostatní blízké ještě nepříjemnější a mnohdy bolestivější (Novák, Průchová, 2007).

Faktem, který je opomíjen a není brán v potaz, natož důležitý, je vysoké procento dětí z rozvedených rodin, které přesto dospějí v zodpovědné a řádné lidi, přestože je jejich dospívání provázeno chybami jeho rodičů, a z toho důvodu je prostředí a cíle, kterých má v životě dosáhnout, rizikovější, složitější, náročnější (Novák, Průchová, 2007).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 KVALITATIVNÍ VÝZKUM ZAMĚŘENÝ NA ROZDÍLY DOPADŮ RŮZNÝCH DRUHŮ ROZVODŮ

Praktická část mé bakalářské práce je podepřena ukotvenou teoretickou částí a navazují na ni praktickými poznatky výzkumu, tedy autentickými rozhovory s lidmi, kteří se rozhodli se podělit se svými prožitky, emocemi, názory, přáními, dojmy. Svou práci jsem zaměřila na zjištění rozdílů v manželství a po rozvodu, analyzuji dopady rozvodu na život rozvedeného. Tímto výzkumem jsem chtěla nastínit život před rozvodem a po něm a dopady rozvodů na život lidí.

4.1 Metodologie výzkumu

V této části bakalářské práce uvedu metodu výzkumu, kterým jsem se podrobně zabývala delší dobu z důvodu co nejpřesnějších a nejobsáhlejších informací, jež pro splnění výzkumného cíle potřebuji. Jedná se o klasický typ výzkumu, cíl výzkumu, metodu sběru dat a způsob pořizování vzorků.

Praktická, tedy výzkumná část bakalářské práce vychází z teoretického ukotvení rozvodové problematiky, kterou uvádím v první části.

4.2 Účel výzkumu

Je mnoho důvodů, proč se manželé rozvádějí, rodiny se rozpadají. Soužití, respektování jeden druhého, vnímání potřeb druhého manžela je v současné době velmi obtížné. Každé manželství je ohrožováno vnějšími i vnitřními vlivy a v průběhu je vystavováno mnoha krizím. Rozvody jsou v této době mnohem častější než v minulosti, změnil se náhled na manželství a tím i na rozvod.

Důvodem volby tématu „rozvod“ byla má vlastní zkušenost, rozpad manželství a další rozvody týkající se mých přátel a známých v blízkém okolí. Pocházím z úplné rodiny a rozpad manželství se mě nijak výrazně v dětství ani dospívání nedotýkal, převážně jsem tuto nepříjemnou skutečnost zaznamenala až v dospělosti.

Tímto výzkumem bych chtěla nastínit srovnání nově vzniklé situace několika rozvedených jedinců. V mé práci zkoumám pozitivní i negativní dopady z pohledu rozvedených respondentů, jejich názor na rozvod, kterým si prošli, jakým způsobem se vyrovnali nebo vyrovnávají s rozvodem, jejich náhled na život po rozvodu manželství, jaké změny nastaly

v péči o dítě a jejich chování z pohledu rodičů, zda je pro respondenty jejich nynější ekonomická situace únosná či problematická apod. Závěrem kvalitativního výzkumu je pravděpodobné srovnání, zda jejich rozvod byl pro respondenty z určitých úhlů pohledu přínosný nebo naopak se jejich situace celkově zhoršila.

4.3 Výzkumný cíl

Cílem mého výzkumu je zjistit, jaký dopad do oblasti emoční, ekonomické a péče o děti měl rozvod. Zda byl rozvod v širším pojmu pro tázané respondenty pozitivní nebo negativní, zda konkrétní dopady rozvodu jsou pro dotazované přínosem nebo ztrátou. Budu se snažit o podrobný popis jejich názorů, co nejpřesnější nastínění pocitů z prožitých, nepříjemných životních zkušeností. Pozornost jsem věnovala nejen obsahu výpovědí rozvedených osob, ale nedílnou součástí pro mne bylo i pozorování, jak konkrétně tazající reagovali, jakým stylem odpovídali, zda docházelo k velkému emočnímu vypětí, jakých slovních či mimických výrazů při dialogu používali. Bylo pro mne důležité při obsáhlých rozhovorech zůstat nestranná, emočně stálá, přestože jsem nepříjemný prožitek pocítila také. Pro mne samotnou to bylo jakési myšlenkové srovnání s lidmi s podobnou zkušeností. Původně jsem nad výsledkem výzkumu smýšlela odlišně, od mého náhledu na rozvedená manželství jsem neměla v úmyslu neustoupit, ale očekávala jsem, že můj názor se obohatí a z části ovlivní.

Výzkumná otázka tedy zní:

Jaký dopad měl na respondenty rozvod v oblasti emoční, ekonomické a péči o děti?

Dílní otázky jsem stanovila jako jednotlivé oblasti dopadů:

1. Jaký vliv měl rozvod na emoční oblast?
2. Jaký vliv měl rozvod na ekonomickou oblast?
3. Jaký vliv měl rozvod na výchovu dětí?

V mém výzkumu jsem se snažila o zachování výzkumného cíle, i když jsem předpokládala, že rozvinutí odpovědí na kladené otázky ovlivnily a rozšířily témata. Dle očekávání jsme od plánovaných otázek s dotazovanými společně přispěli k vyššímu počtu zmíněných dílních otázek a tím pádem i možných dopadů, než jsem původně plánovala. Odhadovaný počet základních otázek byl přibližně dvacet, jejich ucelení budou další dílní otázky následně dokreslovat.

4.4 Metoda sběru dat

Vzhledem ke skutečnosti vyplývající ze zkušeností mých předchůdců zabývajících se ve svých rozsáhlých pracích rozvodovou problematikou a s přihlédnutím k povaze problému se i moje práce opírala o kvalitativní metodu. Rozdíl mezi kvantitativním a kvalitativním výzkumem je nám všem znám. Zde bych však zdůraznila fakt, že výzkum prováděný kvantitativní formou zdál se neúplný, nebohatý, ošizený o prožitky, dojmy, pocity, emocionálně nezabarvené výpovědi o okamžicích, které se grafem nedají v žádném případě popsat a srovnatelnost je absolutně nemožná. Ve své práci jsem se snažila vystihnout nejen faktické dopady rozvodů, ale mým zájmem bylo tato fakta obohatit o emoční vnímání, které měli dle mého předpokladu dotazovaní podobné nebo rozdílné, nikoliv však zcela stejné.

Vzhledem k co nejpřesnější výpovědi a co nejobsáhlejšímu emočnímu popisu prožité životní zkušenosti jsem zvolila strukturovaný rozhovor v jednotlivých případech a jejich následující analýzu, které se zaměřují výhradně na jedince a s přehledem odhalí souvislosti všech oblastí života dotazovaného, které byly pro můj výzkum stěžejní a nepostradatelné a v nemalé míře se podílely na zhoršující se kvalitě manželství.

Jak už jsem zmínila, důležitou součástí mého výzkumu a klíčových zájmen mé práce jsou prožitky a nejlepší metodou je rozhovor, který mi dovolí co nejhluběji proniknout do problematiky, zaznamenávat všechny důležité, ač nepatrné detaily, zcela obohatí výpověď a tím pádem i výsledek mého šetření. Všechny rozhovory jsem ručně zapisovala, poté je zpracovala do kazuistiky. Po domluvě s respondenty jsem v kazuistice pozměnila jména a roky narození respondentů.

4.5 Výzkumný vzorek

Do mého výzkumu jsem zcela s jistotou zvolila respondenty ve věku od 35 do 45 let. Podmínkami byl ukončený rozvod a stanovená péče o děti. Záměrně jsem vybrala respondenty s rozdílnou délkou trvání manželství, rozdílnou dobou od rozvodu, rozdílnou ekonomickou situací. Původně jsem zkoumala vztah se čtyřmi vzorovými účastníky, avšak jeden z nich v průběhu zkoumání odmítl další spolupráci s tím, že se dál nebude vracet ke starým ranám, výzkum se mu zdál být velmi citlivý a narušoval jeho osobní klid. Tohoto respondenta znám osobně a po několika otázkách jsem zcela pochopila, proč jsme v rozhovoru pokračovat nemohli. Zvolila jsem tedy počet respondentů tři a ponechala při

tom rozdílnost jejich situací. Výzkumu se tedy zúčastnili dva muži a jedna žena. Výzkum probíhal v domácím prostředí všech tří respondentů z důvodu co největší intimity, jistoty, odevzdanosti. Domnívám se, že pro můj rozhovor bylo ‚doma‘ to nejideálnější prostředí, které jsem každému z nich mohla nabídnout, a s díky přijali. Ve známém prostředí se lépe navazuje důvěra a respondenti přistupovali k odpovědím na citlivější otázky. Otázky jim byly kladeny obdobně, avšak vzhledem k povaze byly kladeny přizpůsobivě respondentovi. Všechny jsem seznámila s důvodem rozhovoru, průběhem i s možným zveřejněním. Všichni tři odmítli nahrávání rozhovoru na diktafon, souhlasili s přepsanou verzí do mé bakalářské práce. Se všemi jsem se domluvila na změně jména kvůli zachování anonymity.

Tabulka stavu respondentů

	Respondent 1	Respondent 2	Respondent 3
Pohlaví	muž	muž	žena
Rozvod	nesporný	sporný	sporný, majetek dohodou
Délka po rozvodu	10 let	2,5 let	0,5 let
Počet dětí	1 dítě	3 děti	1 dítě
U koho v péči	matka	1 dítě matka, další 2 děti střídavá péče	matka
Současný stav	rozvedený, spol. domácnost s partnerkou	rozvedený, spol. domácnost s partnerkou	rozvedená, partner

4.6 Kazuistiky

V této kapitole se budeme věnovat popisu jednotlivých případů. Zvolila jsem kazuistiky vytvořené na základě získaných rozhovorů s respondenty. Kazuistiky jsou zaměřeny a hledání příčiny, které vedly k sociálnímu problému, v tomto případě rozvodu.

4.6.1 Kazuistika č. 1

Respondent: Richard, rok narození: 1983

Popis klinického dojmu:

Schůzku s respondentem jsem domluvila po telefonu. Jsme dobří známí, jeho příběh jsem prožívala s ním i jeho bývalou manželkou. Rozhovor probíhal u něj v bytě. Předem jsem ho informovala, o jaký rozhovor půjde, na co se budu ptát a ujistila jsem ho, že vše bude použito v mé Bakalářské práci pod jiným jménem.

Respondent je člověk velmi pozitivní, energický, má velmi rád lidi, je vnímavý, přátelský, dobrosrdečný a v mnoha ohledech tolerantní. Svá slova promýšlí, není typ, který by vědomě ublížil, ale při odpovědích byl hodně nad věcí a jeho gestikulace vyzařovala převážně úsměšky.

Rodinná anamnéza:

Respondent pochází z úplné rodiny, má jednu starší sestru. Než se přistěhovali do Zlína (bylo mu 12 let), bydleli v Ostravě. Jeho otec se vlivem ztráty zaměstnání rozhodl pro nový život v jiném městě, a proto se rodina odstěhovala. Než se tedy respondent oženil, žil s rodiči a jeho sestrou v rodinném domě ve Zlíně. Jak sám říká, matku nade vše miluje, s otcem míval občasné rozepře, především kvůli návštěvám hospod, avšak nijak zásadně negativně to jejich vztah neovlivnilo. Po rozvodu bydlel opět rok s rodiči, kteří se opětovně rozhodli odstěhovat a dům prodat. Sám si pak pronajal byt, ve kterém žije již několik let s přítelkyní. Rodiče ho v jeho rozhodnutích vždy podporovali, o problémech a celkovém stavu manželství věděli, faktem bylo, že mu svatbu rozmlouvali. Důvodem byla viditelná rozdílnost povah jeho a jeho bývalé ženy. Ač s jejich sňatkem nesouhlasili, bývalou ženu měli rádi. Podle respondenta je jejich vztah k ní po rozvodu kladný. Stýkají se navzájem občasně při předávání dítěte. On sám se styku s bývalou ženou částečně vyhýbá z důvodu hádek. Dosud nenašli optimální cestu domluvy ve výchově syna.

Sociální anamnéza:

Respondent vyrůstal v milující rodině, dětství i pubertu prožíval s láskou a podporou celé rodiny. Ani v době stěhování, přizpůsobování se novému prostředí, domovu, neměl výraznější problémy, za celou dobu nezaznamenal žádné psychické nevyrovnanosti, v kolektivu kamarádů vždy zapadl, je přátelské povahy, vždy byl odvážný a vyrovnaný.

V pozdější době, po vystudování střední školy se jako mladý ujal společně s otcem provozování hospody. Z jeho pohledu se mu velmi dařilo. Byl úspěšný v jeho práci, po finanční stránce se mu velmi dařilo, živnost se rozrůstala. V době finanční spokojenosti se poznal s bývalou manželkou. Nějaký čas spolu tedy žili v bytě manželky, měli rádi společenský život a oba si ho užívali a byli šťastní. Svatba a dítě byly jakýmsi vyústěním

toho celkově spokojeného stavu bez uvědomění si následků.

Avšak už v těhotenství se na povrch dostávaly první známky nespokojenosti, bylo respondentovi vyčítáno, že tráví příliš času v práci, bývalá žena se nemůže bavit, ať tedy chodí domů brzy. Tehdy začaly první problémy, které se s narozením dítěte velmi rychle prohlubovaly. Situace byla čím dál horší, respondent zjistil, že nemají žádné společné zájmy, jeho city velmi ochably a svazek rozpadl.

Osobní anamnéza:

Dětství respondenta bylo klidné, v rodině vyrůstal v pohodě, citově nestrádal, se sestrou si vždy rozuměli, rodiči byl milovaný, netrpěl žádnou závažnou nemocí, byl společenský, zajímal se o sport, měl vždy mnoho kamarádů, nijak výrazně nevyčníval. Ani v období puberty nijak výrazně nestrádal, přestože se musel vyrovnat s novou situací – přestěhováním se do jiného města, s novým začátkem. Velmi brzy se přizpůsobil, našel si nové přátele a v podstatě ve stejném městě žije dodnes.

Rád se baví, od mládí chodíval na diskotéky, zábavy, večírky, kde se i poznal se svou bývalou ženou. Oba byli velmi zábavní, rádi se bavili, tento styl života jim vyhovoval, milovali se pro svou lásku k bezstarostnému životu, radosti a zábavě. Respondent byl v době zklamání ze změny v chování jeho partnerky velmi nespokojený až nešťastný, a proto přestal chodit domů, ženu začal podvádět a záhy se zařídil podle jeho představ. Nechtěl přijít o své radosti. Ač zastával typický rodinný život, těžce by nesl fakt, že nesmí dělat práci, která ho baví, nesmí se stýkat s lidmi, které má rád a bude celý život omezovaný nespokojenou ženou.

Současná situace:

V současné době je jeho smyslem života syn a přítelkyně. Práci kvůli situaci, která neměla souvislost s rozvodem, změnil. Bydlí v pronajatém bytě, syna vídá a plánuje svatbu a další dítě.

Shrnutí:

Respondent prožil část svého života s partnerkou, která mu v praktickém životě nevyhovovala. Jejich společný zájem byla pouze zábava a v manželství se toto fakticky projevilo. Jeho rozhodnutí se rozvést nebylo nijak ovlivněno jeho dětstvím nebo dospíváním. Bývalou ženu miloval, avšak v krátkém čase zjistil, že mu v rodinném životě nevyhovuje a jeho city k ní ve velmi krátké době vlivem častých hádek vymizely. Zůstala

společná radost, a to jejich syn.

Závěr:

Respondent je v novém životě šťastný, za svůj úspěch považuje spokojený vztah a říká, že své bývalé ženě bude vždy vděčný za zdravé a úžasné dítě.

4.6.2 Kazuistika č. 2

Respondent: Jakub, rok narození: 1978

Popis klinického dojmu:

Schůzka s respondentem proběhla v jeho domě, na tomto místě, kde rozhovor probíhal, jsme se domluvili telefonicky, respondenta osobně znám. Zároveň jsem mu sdělila, na co se budu ptát, co se s jeho odpověďmi bude dít po skončení schůzky, ujistila jsem ho o diskrétnosti v případě, že nebude chtít některé z odpovědí zveřejnit v mé Bakalářské práci, na což kladl důraz. Potvrdila jsem mu i změnu jeho jména při zveřejnění v mé práci.

Respondent budí dojem klidného až velmi mírného, téměř nemluvného člověka. Při prvním setkání je tišší, výrazně se do rozhovoru nehrne, čeká na dotazy, krátce s úsměvem odpovídá. Je velmi usměvavý, na pohled příjemný, nebudí dojem nedůvěřivosti. Při rozhovoru, vzhledem k tomu, že se mnoho let známe, byl pohotový, avšak nijak výřečný. Má rád lidi, ve společnosti vyčnívá pouze svou výškou. Rozhovor nebral s nadhledem, při některých otázkách se slovně zlobil, nebo měl rozčilený výraz ve tváři.

Rodinná anamnéza:

Respondent pochází z neúplné rodiny, má dva starší sourozence, o deset a šest let starší. Jeho rodiče se rozvedli, když bylo respondentovi pouhých šest let. Jeho otec byl silný alkoholik, starší sestra se dodnes s tímto prožitkem nedokázala srovnat, matce ve svých padesáti letech nedokáže odpustit, s otcem se začala bavit před cca pěti lety. Už když byl respondent malý, v jejich rodině vládl alkohol. Otec bil matku i děti. Poté, co se rozvedli, žili matka s dětmi v rodinném domě, otec u nové přítelkyně. Asi po roce vzala matka otce zpět, otec na nějakou dobu pít přestal. Asi po roce se problémy s alkoholem objevily znovu. Matka ho znovu vyhodila, otec se odstěhoval k přítelkyni, kterou kvůli rodině a nápravě opustil. Respondent jako malý často utíkal po škole k otci, který mu i přes špatné prožitky chyběl. S rozpadem rodiny se vyrovnával po svém. Avšak si nepamatuje, že by ho

tato skutečnost v životě výrazně poznamenala, jako jeho sestru. Vyrůstal tedy se sourozenci a matkou v rodinném domě. V pozdějším dětském věku se vdala a odstěhovala jeho sestra, o pár let později se oženil a odstěhoval i jeho bratr. Respondent zůstal v domě sám s matkou, která se záhy podruhé vdala. S jeho nevlastním otcem v celku vycházel. Manželství však trvalo pár let a rozpadlo se taky. V té době potkal respondent svou bývalou ženu. Chodili spolu pár měsíců, a rozešli se. Našel si novou přítelkyni, jeho bývalá žena nového přítele, se kterým otěhotněla. Otec dítěte nastávající matku odmítl a respondent se rozešel se stávající přítelkyní a znovu ji přijal i v očekávání, žili spolu u jejich rodičů v domě a chystali se na příchod nemanželského, pro respondenta cizího dítěte. Poté, co se dítě narodilo, i přes velké pochybnosti, přenechala jim respondentova matka dům a odstěhovala se. Respondent s bývalou manželkou měli svatbu asi rok po narození dítěte. Během manželství, které trvalo 13 let, se jim narodily ještě další dvě děti. S otcem se respondent téměř nestýkal, jeho matka dojížděla na návštěvy do doby, než začaly mezi bývalou manželkou a matkou hádky kvůli výchově. Poté k matce jezdil v nevědomí bývalé ženy. Se svatbou matka respondenta nikdy nesouhlasila a předem očekávala rozpad svazku díky povaze bývalé manželky respondenta.

Sociální anamnéza:

Respondent vyrůstal v rodině s otcem alkoholikem, matka byla milující, avšak otce se bála a nedokázala vztah ukončit v začátcích dysfunkčního vztahu. Neustále věřila, že se otce ze závislosti dostane, nechtěla rozvrat rodiny. I před obrovské problémy v rodině respondent tvrdí, že v dětství byl bez větších psychických následků, matka mu celou situaci často vysvětlovala, měli mezi sebou hezký vztah, po rozpadu svazku byl klidnější. I když otce navštěvoval, vždy stál při matce, která ho vychovávala. Byl přátelský, měl kolem sebe mnoho kamarádů, věnoval se svým koníčkům a nepůsobil nijak nevyrovnaně.

Již v mládí byly jeho koníčkem auta, vyučil se v oboru automechanik, později se toto stalo jeho zaměstnáním. Chodíval na zábavy, byl společenský, užíval si života. Byl v životě spokojený. První projevy nespokojenosti zaznamenal ještě před svatbou, kdy se poprvé začala projevovat povaha jeho bývalé ženy. Jednoduše začala být panovačná a respondent začal pociťovat první nepokoje, pokud neuposlechl příkazům ženy. Žil v klidu, pokud vždy vyhověl. Už v začátcích chyběla ve vztahu tolerance. Přesto se oženil. Je patrné, že stejně jako jeho matka, věřil v pozitivní změnu, která se nikdy nestala. S časem se nároky jeho bývalé manželky prohlubovaly, respondent byl v čase smířený s rolí podřadného člena rodiny. Avšak ze vztahu se vytratila všechna další pozitiva, sexualita, výchova dětí, denní

hádky vyústily v nekomunikaci a pozdější odcizení. V této fázi si respondent uvědomil úplný rozpad jejich vztahu.

Ještě dva roky spolu žili ve stejné domácnosti, avšak jejich vztah již skončil. Domluvili se na rozvodu, bývalá manželka však dále trvala kvůli finanční stránce na společné domácnosti, respondent její prosbu zamítl. Manželství se tedy rozpadlo a bývalá žena se odstěhovala.

Osobní anamnéza:

Dětství respondenta bylo z jeho pohledu klidné, ač občasné hádky a stav otce zaznamenal i v nízkém věku, nijak výrazně jeho dětství neovlivnily. Matkou byl velmi milovaný, citově nestrádal, se sourozenci si rozuměli, s otcem se i přes rozvod a odcizení jako jediný stýkal, s novými partnery rodičů si rozuměl, netrpěl žádnou závažnou nemocí, v dětství byl kamarádský.

I v dospělosti je milý, hodný, obětavý, přátelský, ve společnosti, ač ne příliš mluvný, je rád. Nadále se věnuje svému celoživotnímu koníčku, díky němuž udržuje vztahy se svými přáteli. Ač zastával názor, že manželství musí prožít v dobrém i zlém, patrně by ve vztahu plném nenávisti, opovržení a ponižování vydržet nemohl, což potvrdil rozvodem.

Současná situace:

V současné době žije s přítelkyní a její dcerou v domě jeho matky. Syny má ve střídavé péči, svou nevlastní dceru nevidá. Nachází smysl života v lepším přístupu, je poučený z chyb, snaží se vychovávat syny, kteří v podstatě vychovávaní jeho bývalou ženou nebyli, a on do výchovy zasahovat nesměl. Věří v pozitivní změny ve všech ohledech.

Shrnutí:

Respondent prožil velkou část svého života s ženou, která ho postupem času zcela posunula do ústraní vlivem své povahy. Respondent vydělával peníze pro marnivou a nemilující ženu, která využívala jeho mírné povahy a dobrého srdce. Pro respondenta byl rozvod vysvobozením a vyhlídkami na lepší život pro něj i pro jejich děti.

Závěr:

Respondent je v novém životě šťastný, za svůj úspěch považuje řádnou výchovu dětí aspoň v době, kdy přebývají u něj. Celkovým hodnocením je fakt, že děti jsou u táty šťastnější než u matky.

4.6.3 Kazuistika č. 3

Respondent: Marika, rok narození: 1978

Popis klinického dojmu:

Schůzku s respondentkou jsem domluvila po telefonu. Zním ji z dětských let, informaci o jejím rozvodu jsem se dozvěděla od známých. Rozhovor jsem díky dvěma zkušenostem nabídla v jejím bytě. Již v telefonu jsem ji informovala o průběhu, typu otázek, přibližné době rozhovoru, a ujistila jsem ji, že vše bude použito v mé Bakalářské práci pod jiným jménem.

Respondentka je na první pohled veselá, pozitivní, energická, přátelská, příjemná, ve společnosti nepřehlédnutelná. Vyzařuje z ní pozitivní energie. Má ráda lidi a je velmi komunikativní. V jejích očích jdou vidět jiskry a přesně takovou povahu má. Velké množství energie, kterou dokáže předat. Je chytrá, umí mluvit a budí dojem přátelského až důvěrného člověka. Pozitivní i negativní odpovědi byly zřejmé i z její gestikulace.

Rodinná anamnéza:

Respondentka pochází z úplné rodiny, má jednu starší sestru a bratra dvojče. Vyrůstala v rodinném domě. V dětství si pamatuje časté hádky rodičů, otec byl velmi rázný a tvrdý, bezcitný člověk. Rodinu finančně vždy velmi dobře zajistil, byl ctižádostivý, v 11 ti letech respondentky začal podnikat. Výchovu dětí v rodině zajišťovala tedy matka, otec nebýval doma. Řešil pouze problémy, pokud si matka postěžovala, že nějaké vznikly. Převážně spojené s chováním dětí. Dětství respondentky bylo tedy po finanční stránce velmi dobré, avšak ji poznamenal otcův bezcitný přístup. Otec byl velmi autoritativní. Matka se ho bála, často se hádali, otec byl občas násilný, vulgární. V jeho nadávkách často zaznívaly žárlivé narážky na matku, urážlivé poznámky na děti. Respondentka spoléhala většinou na své sourozence, vždy se na ni nahlíželo jako na nejmladšího a nejslabšího člena rodiny. V pubertě mívala často zakázány aktivity, pokud se jich nezúčastnili i její sourozenci. Vždy měla pocit, že její sourozence matka upřednostňuje. Domov opustila v 18ti letech, přestěhovala se ke svému tehdejšímu příteli. S matkou i otcem vždy udržovala vztahy i přes její nesouhlas a nevoli k jejich názorům, chování apod. Nyní, po rozvodu, s nimi opět sdílí společnou domácnost.

Sociální anamnéza:

I přes povahu svého otce a reakce její matky prožila respondentka dobré dětství v závislosti

na okolí. Dětství i pubertu prožívala s láskou a podporou prarodičů. I když vztah s matkou se v pozdější době puberty ještě zhoršil, nikdy nezůstala na své problémy sama. Měla kolem sebe další členy rodiny, díky kterým se vždy dokázala s nevolí matky, potažmo otce vyrovnat. V dětství a pubertě si pamatuje své typické okusování nehtů, trudovité chování. Její matka bývala často v nervech, depresích, pláči díky hádkám s otcem. Útočiště respondentka nacházela v sestře. Až do své postpuberty bývala tichá, neprůbojná. Tento přístup se změnil s poznáním nového života mimo domov. S odstěhováním postupně sbírala zkušenosti, odvalu. Pomalu se z ní stal jiný člověk. V první fázi vztahu našla oporu i v jejím budoucím manželovi, který jí postupně zvedal její sebevědomí v době, kdy spolu chodili. Přestože její chování neodpovídalo sebevědomé dívce, rozhodla se cestovat a tím se změnil celý její život. Zacházela se svým životem dle jejího uvážení, naučila se mnoho nového, byla sama sebou, začala je mít ráda a naučila se používat její schopnosti a dovednosti, které získala. Po těchto zkušenostech se vrátila zpět, usadila se se svým přítelem a založili rodinu.

Tímto její vzlet skončil. Manžel byl úspěšný podnikatel, ona šest let matka a žena v domácnosti. Její touha být zase úspěšná vždy ztroskotala na nesouhlasu manžela, který rodinu velmi dobře finančně zajišťoval a chtěl, aby zůstala v domácnosti. Respondentka se cítila nenaplněná, nebyla šťastná a poté, co několik let slýchala ponižování a urážky ze strany manžela, že je podřadná, nikdy rodinu po finanční stránce stejně nezajistí, na školu, kterou si přála studovat, nemá hlavu, rozhodla se pro rozvod a svobodnější život.

Osobní anamnéza:

Dětství respondentky bylo relativně klidné, ve škole vždy prospívala s vyznamenáním, se sourozenci si v rámci možností a situací rozuměla, nebyla konfliktní, měla mnoho kamarádů. V dětství trpěla častými nemocemi, neléčené alergie se jí prohlubovaly a výsledkem je dosavadní astma. Díky prožitkům v dětství a dospívání se snaží nedělat stejné chyby ve výchově její dcery, které jí nijak pozitivně nepřispěly k jejímu psychickému stavu. Ráda se baví, občas se sejde s přáteli z dětství, jezdí na společné výlety s mnohočlennými skupinami přátel, které poznala za manželství, znovu po rozvodu nastoupila do zaměstnání, kde je velmi úspěšná. Její život je obohacený plněním si vlastních přání bez dohledu a negativních poznámek bývalého manžela.

Současná situace:

V současné době bydlí opět s rodiči, jejich vztah se od základu změnil díky jejímu

sebevědomí, že svá rozhodnutí prosazuje s jistotou a stojí si za nimi. S manželem se v rámci zachování klidu kvůli dítěti domlouvají na výchově, žádné zásadní konflikty mezi sebou neřeší. Má přítele, který je hodný, ohleduplný a v jejích aktivitách ji plně podporuje.

Shrnutí:

Respondentka prožila část svého života s manželem, který byl sobecký, v ničem ji nepodporoval, jeho zájmem byla jeho práce a peníze, necítil nutnost psychické podpory své ženy. Rodinu stavěl do zájmu pouze finančního, nikoliv citového. Respondentka se rozhodla o žádost o rozvod po dlouhém žití bez podpory, uznání, lásky a svobody. Zůstala jim společná radost, a to jejich dcera, ke které mají oba vřelý vztah.

Závěr:

Respondentka je v novém životě šťastná, za svůj úspěch považuje neústupnost, vážení si sama sebe, spokojený vztah s novým partnerem, a hlavně zvládnutí porozvodové situace v souvislosti s dítětem.

5 ANALÝZA VÝSLEDKŮ

Nejprve bych ráda zhodnotila celkový dojem z výzkumu. Bylo velmi příjemné, avšak náročné klást nespočet na psychiku náročných otázek k dosažení výzkumného cíle. Ač se to nezdá, zpověď lidí, kteří mají za sebou rozvod, je neskutečně náročná disciplína. Skrývají se v nich různé vlny emocí, které ani do sebedetailnějšího rozhovoru nelze popsat, avšak je cítím, a ještě dlouho se ve mně budou ozývat.

Nyní tedy k výzkumným otázkám.

Hlavní výzkumnou otázkou jsem zjišťovala: **Jaký dopad měl rozvod ve třech oblastech života, a to v oblasti emoční, ekonomické a výchově dětí?**

Vedlejší otázky výzkumu jsem stanovila podle oblastí dopadu, tedy na emoční, ekonomickou a výchovu dětí.

V oblasti dopadu **na emoční rovinu** respondentů jsem vzhledem k faktu, že všechny osobně znám a vím o jejich nových životech, předpokládala pozitivní reakce, avšak ne všichni má očekávání naplnili. Na začátku jsem zmiňovala jisté poznatky, o kterých jsem se záhy nikoliv z rozhovoru, nýbrž z gestikulace dotazovaných dozvěděla.

Respondent Richard na otázku dopadu v oblasti emoční odpověděl: „*Rozvod byl pro nás jediným východiskem. Nedokázal bych žít společně s někým pouze kvůli dítěti. Takže rozvodu nelituji, máme nyní každý svůj život, který si žijeme po svém. Máme spolu s exmanželkou krásné, zdravé dítě a za to ji budu vždy vděčný.*“ U tohoto dotazovaného jsem si byla jistá, že je mnohem šťastnější než v manželství. Dokazují to nejen jeho tvrzení v rozhovoru, ale také dlouholetý vztah s přítelkyní a plánování svatby a dítěte.

Respondent Jakub na otázku dopadu v oblasti emoční odpověděl: „*Cítím opravdu velkou volnost a úlevu. To, co jsem musel snášet, by nevydržel nikdo. Určitě rozvodu nelituju. Teď žiju život podle mých představ a snažím se nedělat chyby, které jsem dělal za manželství. Jsem sám sebou, a to je důležité. Moje partnerka si mě váží a respektuje.*“ Jakub je čerstvě rozvedený, velmi zklamaný z manželství i sám ze sebe. Ač je vyrovnanější, bez nátlaku ze strany partnerky, jak tomu bývalo v manželství, budí dojem sice odhodlaného, avšak zmateného člověka, který se sice oprostil od nešťastného života, ale ještě dlouho bude smýšlet pod vlivem životního a rodinného zklamání.

Respondentka Marika na otázku dopadu v oblasti emoční odpověděla: „*Cítím se mnohem volnější, mám práci, peníze, znovu jsem nastoupila na studia, což byl můj sen, nemusím být*

na nikom závislá, poslouchat toho, kdy mě živí... zatím bydlíme s dcerou u mých rodičů, pomalu se chystám pořídit si byt. Rozvodu lituju jen z pohledu dcery, protože tím musela projít.“ Dotazovaná je taktéž v životě po rozvodu, což lze vyčíst z rozhovoru. Mimo uváděné odpovědi mi sdělila, že nebyť manželovy povahy, kterou dál nemohla zvládat, patrně by k rozvodu nedošlo a z jejího obličejce jsem vyčetla smutek. Je patrně velmi složité se srovnat se skutečností, kterou nikdy nechtěla prožít.

Vyrovňávání se se změnami jak pozitivními, tak negativními je někdy velmi složité. Člověk se snaží poprat se se skutečností, změnou, která zasáhla jeho nitro. Hněv, radost, projevy vzteku, nervozita, to všechno jsou emoce, které jsou člověku přirozené.

Druhou vedlejší otázkou byla ty, která se týkala **ekonomické oblasti**.

Respondent Richard na otázku dopadu v oblasti ekonomické odpověděl: *„V dnešní době již nepodnikám, jsem zaměstnaneckém poměru. Platím exmanželce domluvené alimenty, na extra výdajích pro syna se domlouváme, buď je financujeme napůl, nebo dle domluvy. Bydlím se svou současnou partnerkou v podnájmu, takže zde na rozdíl od placení pouze inkasa, jak tomu bylo, když jsem bydlel s exmanželkou, platím i nájem. O ten se ale i s ostatními náklady na domácnost dělím s mou partnerkou. V době podnikání jsem měl větší příjem, ale také větší náklady, dnes mám příjem menší, ale menší jsou i náklady.“* (smích) *„Já se nastěhoval asi na rok k rodičům a poté jsem si našel podnájem.“*

Richardova ekonomická situace je v podstatě vyrovnaná nebo mírně lepší vzhledem k v rozhovoru popisovaným investicím, o které nenávratně přišel. Nyní se o náklady dělí s partnerkou, tedy finančně je na tom lépe, přestože již nepodniká, avšak toto nebylo důsledkem rozvodu.

Respondent Jakub na otázku dopadu v oblasti ekonomické odpověděl: *„V manželství jsem všechno platil, nezbyvalo mi nic. Ted' se snažím i nějakou korunu ušetřit, i když platím pořád splátky a ted' alimenty. Řekl bych, že v podstatě jsem na tom o něco málo líp a doufám, že se bude finanční situace jen zlepšit. Moje partnerka přispívá nákupy, v začátcích po rozvodu nám pomohla s oblečením pro kluky a částečně s výbavou domácnosti. Po bývalé tu nic nezůstalo. Všechno odnesla.“* *„Ona se odstěhovala s dcerou, kluky si střídáme.“* Respondent zjevně po rozvodu šetří, ve srovnání s finanční situací v manželství má veškeré útraty pod kontrolou a vzhledem i k nižším nákladům za náklady v domě je po ekonomické stránce mnohem spokojenější.

Respondentka Marika na otázku dopadu v oblasti ekonomické odpověděla: „*V době manželství rodinu živil výhradně manžel, já jsem byla doma s dcerou 6 let. Občas jsem přinesla pár korun z brigády. Byla jsem závislá na příjmech manžela, které byly dostačující pro chod domácnosti, hypotéku a jiné výdaje. Po finanční stránce jsme nestrádali, ale nikdy jsem si nemohla našetřit, užít své vlastní peníze, být samostatná. Manžel mi peníze pro mou občasnou potřebu nedával. Moje situace se v tomto směru změnila hodně. K lepšímu. Počítám s tím, že se mi situace určitě zhorší, protože se chystám pořídit z části na hypotéku byt. Ale dle propočtů z mé výplaty budeme žít jako průměrná rodina.*“ „*Ne, v bytě bydlí manžel, byl jeho, ale dcera u něj má trvalé bydliště.*“ Marika byla finančně závislá na manželovi, vlastní peníze neměla, byt patřil taky jemu. Z tohoto pohledu je její ekonomická situace výhodnější, protože má vlastní finance, není závislá na příjmu jiné osoby. Podle jejích slov byla manželem vyplacena ze SJM (i když jen část z původně očekávaného podílu) a v brzké době bude částečně na hypotéku pořizovat byt. Jakou vlastně měla ekonomickou jistotu v manželství?

Pro ekonomickou rovinnu je důležité vyrovnání se se změnami nově nastolených životních podmínek. Finanční stabilita, otázky bydlení i zajištění sebe i dětí jsou důležité faktory pro plánování budoucnosti.

Poslední oblastí byla **výchova dětí**.

Respondent Richard na otázku dopadu v oblasti výchovy dětí odpověděl: „*Když jsme se rozváděli, byl synovi jeden rok, takže v době trvání manželství se moc o výchově nedá mluvit. Snažil jsem se vracet domů dříve z práce, abych syna stihl vykoupat a chvíli s ním pobýt a odcházel jsem do práce taky později, chtěl jsem s ním trávit co nejvíce času. Manželka dle mého názoru hodně dbala na to, aby syn byl pořád dokonale čistý, pořád ho převlékala a čistila, byla až přehnaně opatrná na vše, co syn dělal. Mám na tohle liberálnější názory, samozřejmě vše v rámci zdravé bezpečnosti dítěte. K hádkám docházelo čím dál častěji, chtěla, abych byl ještě více doma a více jí pomáhal v domácnosti. Snažil jsem se jí vysvětlovat, že více mou přítomnost v práci omezit nemůžu, nezajímalo ji to. Navíc ještě před početím dítěte jsme si pořídili psa. Nezvládala současně starat se o dítě i o psa. Přál jsem si být se synem co nejvíce, ale musel jsem také živit rodinu. Peníze na to, aby strojila sebe i syna, si ale ode mě brala s radostí.*“ U Richarda ve značné míře hrála roli jeho živnost. Syn byl velmi malý, když se rozvedli, tedy o výchově můžeme debatovat až po rozvodu.

Respondent Jakub na otázku dopadu v oblasti výchovy dětí odpověděl: „*Bývalá děti nevychovávala. Doted' se chovají jako zvířátka. Hádky kvůli výchově bývaly časté, pokud jsem se ozval. Jak jsem už řekl (mírná zlost), raději jsem ustupoval, nechtěl se hádat, nebylo mi to příjemné, je zlá a sprostá. Děti nikdy nevedla k pořádku, ke správnému přístupu k věcem, nikdy je nenechala nastrojít stromek nebo vyčistit toaletu. Nejsou naučeny po sobě uklízet, vždy na ně jen ječela, pokud dělaly nepořádek, nic nevysvětlovala, nevedla je ke správnému přístupu. Pokud přišel někdo na návštěvu, vyháněla je, ať má klid. Až teď se snažím je vést správně, učit je a ukazovat, co mají nebo nemají dělat, učím je sprostě nenadávat, chovat se ukázněně, zdravit, uklízet a podobně. Až po rozvodu mám konečně slovo a můžu děti vychovávat. Doma býval nepořádek, děti byly divoké, nemohl jsem zasahovat, teď se snažím o opak.*“ Co dodat? Aspoň částečně je výchova v Jakubových rukách.

Respondentka Marika na otázku dopadu v oblasti výchovy dětí odpověděla: „*Občas ano jako všude, ale v podstatě jsem dceru vychovávala sama, manžel byl pořád v práci.*“ „*Určitě ano, jde nám především o dítě, o její zájmy.*“ Marika v rozhovoru naznačovala úlevu v porozvodovém komentování výchovy. Mimo jiné se zmínila, že konečně není všechno na ní a dceru vychovává i otec.

Po rozvodu je velmi důležité zamyšlení a promyšlení si, jak přistupovat k dítěti, jak ho dál vychovávat. Výchova dítěte je v životě člověka nejdůležitější a nejzodpovědnější úkol a role. Vždy je velmi nutné najít společnou řeč rozvedených lidí. Manželství skončilo, avšak dítě budou mít společné navždy.

Z mého zhodnocení rozhovorů všech tří okruhů dopadů v případě, že hodnocení je globální, dostane se mi odpověď na výzkumnou otázku, a to jaké dopady měl rozvod na rovinu emoční, ekonomickou a výchovu dětí. Ať už bráno detailně anebo sporadicky, všichni respondenti jsou v novém, porozvodovém životě spokojeni. Je nemožné, aby měli všichni naprosto stejné pocity, dojmy, názory, komentáře. Avšak ze všech jsem cítila jistou úlevu a spokojenost. Asi by nemohli všichni tři být spokojeni zcela, avšak v rámci možností jsou. Na hlavní výzkumnou otázku tedy odpovím jednoznačně. Na všechny tři roviny měl rozvod v těchto případech dopad pozitivní.

Informace získané prostřednictvím rozhovorů jsem zpracovala v kazuistice. Myslím, že pomocí rozhovorů a následné kazuistiky jsem dosáhla stanoveného cíle. Vyslechla jsem

respondenty, snažila jsem se porozumět jejich celé situaci, jejich pocitům, cítění a zjistila jsem, že rozvod je v minimálně těchto třech případech jakýmsi únikem, vysvobozením od lidí, jejich povah, se kterými nelze hnout. Je nemožné žít v manželství s lidmi, kteří nejsou přizpůsobiví druhým.

Z rozhovorů, jak už jsem zmínila, tedy jednoznačně vyplývá, že všichni tři respondenti jsou ve všech třech oblastech výzkumu po rozvodu spokojenější a šťastnější. Ať už to byl rozvod nesporný nebo sporný, z výzkumu vyplývá, že porozvodový stav všech tří respondentů je přijatelnější.

Vzhledem k faktu, že jsem si nestanovila na začátku výzkumu žádné hypotézy, nevyvodila jsem žádné obecné závěry. Naopak, mým cílem bylo vystihnout jedinečnost každého případu, protože pocity respondentů nejsou stejné a nedají se zobecnit.

Mým úkolem bylo respondenty vyslechnout a věnovat jim prostor pro jejich odpovědi. Přestože některé otázky nebyly mým respondentům příjemné, zhostili se rozhovoru velmi dobře a patří jim můj velký obdiv a dík.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo umožnit čtenářům náhled do života rozvedených lidí, které potkala životní zkušenost zvaná rozvod.

Svým výzkumem jsem se snažila pochopit, vyslechnout příběh lidí, kteří museli čelit nátlaku krachujícího manželství a následného rozvodu. Na pár měsíců jsem se ocitla mezi osudy kamarádů, kteří mají společné téma, jež je navždy poznamenalo.

Cílem bylo vystihnout jejich problémy, jejich zažívané pocity, se kterými se v manželství, během rozvodu a po rozvodu museli vyrovnávat. Popsat jejich pocity na smýšlení o druhém partneru, o jejich společném životě, o rozvodu, o dopadech rozvodu.

Během výzkumné práce jsem alespoň částečně pochopila náhled rozvedených lidí, přestože jej každý vyjadřuje po svém. Pochopila jsem, jak je důležité mít vedle sebe člověka do nepohody. Někoho, s kým se nebojíme žít.

Velmi ráda bych touto cestou doporučila všem čtenářům zamyšlení se nad rozvodovou problematikou, nad rodinným systémem, nad funkcemi rodiny a nad smyslem rodiny jako takové tak, aby jejich poznatky byly přínosné pro svou vlastní rodinu i pro společnost.

Ve své bakalářské práci jsem se snažila porozumět především tomu, proč se manželství rozvádějí, jaké jsou příčiny a dopady rozvodů. Během realizace této práce jsem pochopila, že neexistují bezchybná manželství a poklonu si zaslouží ta manželství, která to nevzdávají a věří ve šťastný konec.

Rozvodem problémy jistě nekončí a rozvedení spolu musí i nadále komunikovat. Protože zde nejde jen o ně, ale především o jejich děti. Dospělí vyřeší situaci rozvodem a možná novým vztahem, ale dál se budou muset společně dorozumívat řečí nejbližší spokojenosti dítěte. Jejich manželství se rozpadlo, ale nikdy se nezbaví titulu rodič.

Dnešní doba je ve znaku krátkodobých vztahů a průměrná doba manželství je méně než deset let. Avšak to nemění nic na důležité skutečnosti, že záleží jen na nás samotných, jak se o vztah budeme starat. A ze všeho nejdůležitější jsou naše děti.

Velmi by mne potěšilo, pokud by tato bakalářská práce byla typem i přínosem pro lidi s obdobnými problémy, nebo pro ty, kteří nemají spokojené manželství ať už z jakéhokoliv závažného důvodu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BAKALÁŘ, E., NOVÁK, D., NOVÁKOVÁ, M. A kol. *Průvodce rozvodem pro všechny zúčastněné*. 1.vyd. Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-157-3.
- BAKOŠOVÁ, Z. *Sociální pedagogika jako životná pomoc*. 2. vyd. Public promotion, s.r.o., Bratislava 2006. ISBN 978-80-969944-0-3.
- BAKOŠOVÁ, Z. *Terminologický výkladový slovník ze sociální pedagogiky*. Trnava, 2003. ISBN 978-80-8105-514-0.
- ELIÁŠ, R., SVATOŠ, M. *Nový občanský zákoník 2014, ÚZ*. Nakladatelství Satig, a.s., Ostrava 2014. ISBN 978-80-7208-920-8.
- GIDDENS, A. *Sociologie (Sociology)*. Překlad Jan Jařab. 1. vyd. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-720-312-44.
- HARTL, P, HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Portál, Praha 2000. ISBN 80-7178-303-X.
- HAVLÍK, HALÁSZOVÁ, PROKOP. *Kapitoly ze sociologie výchovy*. 1996. ISBN 80-86039-10-2.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum, základní teorie, metody a aplikace*. Portál, Praha 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.
- HRUŠÁKOVÁ, M. *Rozvod a paragrafy*. 2. vydání ComputerPress, a.s. Brno 2003. ISBN 80-7226-981-X.
- KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk, prostředí, výchova*. 1.vyd. Paido, Brno 2001. ISBN 80-7315-004-2.
- MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Portál, s.r.o., Praha 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.
- MATOUŠEK, O. a kol. *Základy sociální práce*. Portál, s.r.o., Praha 2001. ISBN 80-7178-473-7.
- MOŽNÝ, I. *Moderní rodina: (mýty a skutečnosti)*. Brno: Blok, 1990. 312 s. ISBN 80-702-901-88.
- MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Sociologické nakladatelství, Praha 2008. ISBN 978-80-86429-87-8

- MOŽNÝ, I. Sociologie rodiny. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 2002. ISBN 80-86429-05-9.
- MPSV, *Sociodemografická analýza neúplných rodin s nezletilými dětmi v ČR*, Národní centrum sociálních studií o.p.s., 2005, str. 11.
- NOVÁK, T. *Péče o dítě po rozvodu a její úskalí*. Grada Publishing, a.s., Praha 2012. ISBN 978-80-247-4110-9.
- NOVÁK, T., PRŮCHOVÁ, B. *Předrozvodové a rozvodové poradenství*. 1. vyd. Grada Publishing, a.s., Praha 2005. ISBN 978-80-247-1449-3.
- PLAŇAVA, I. *Manželství a rodiny*. Struktura, dynamika, komunikace, Brno, doplněk 2000. ISBN 80-7239-039-2.
- PLAŇAVA, I. *Průvodce mezilidskou komunikací: Přístupy, dovednosti, poruchy*. Grada Publishing, a.s., Praha 2005. ISBN 80-247-0858-2.
- PLZÁK, M. *Manželská tonutí*. Motto, Praha 2000. ISBN 978-80-724-6504-0.
- PRŮCHOVÁ, B. *Slušný rozvod*. 1. vyd. Era group spol. s r.o., Šlapanice 2002. ISBN 80-86517-25-X.
- SATIROVÁ, V. *Kniha o rodině*. Práh, Praha 2006. ISBN 80-7252-150-0.
- SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Portál, s.r.o., Praha 2001. ISBN 80-7178-559-8.
- SULLEROVÁ, E. *Krize rodiny*. Praha-Karolinum 1998. ISBN 80-71849647-3.
- ŠŤASTNÁ, A. *Neúplné rodiny v České republice a ve vybraných evropských zemích (online)*. (cit. 2017-11-23).
- ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. A kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Portál, Praha 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- VESELÁ, R. a kol. *Rodina, rodinné právo – historie, současnost a perspektivy*. Eurolex Bohemia s.r.o., Praha 2005. ISBN 80-8643-293-9.
- VOHLÍDALOVÁ, M. *Kdo podává žádost o rozvod a jaké jsou příčiny rozpadu partnerských vztahů?* Gender, rovné příležitosti, výzkum. 2010, roč. 12, č. 2, s 48-56, ISSN 1213-0028.
- ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. 2.vyd, Portál, Praha 2007, 208 s. ISBN 978-80-7367-326-0.

Zákon o rodině (94/1963 Sb).

Občanský zákoník (89/2012 Sb.)

Citáty známých osobností. Dostupné z: <https://citary.net/citary-o-manzelstvi/>

MUDr. Zbyněk Mlčoch. Dostupné z: <http://www.zbynekmlcoch.cz/informace/>

Bezplatná právní poradna. Dostupné z: <https://www.bezplatnapravni poradna.cz/rodinne-pravo.html>

Rozvod. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Rozvod>

Demografické analýzy, kapitola 4. Základy demografie a geografie obyvatelstva. Dostupné z: <http://old.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch04s02.html>

Databáze demografických údajů. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obec-cz>

Sňatečnost. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_snatecnost

Rozvodovost. <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/179/pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

SJM Společné jmění manželů.

lat. latinsky

RP Rodinná pedagogika.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Rozhovor p. Richard

Příloha P II: Rozhovor p. Jakub

Příloha P III: Rozhovor p. Marika

Příloha P IV: Tabulka Demografické údaje sňatků a rozvodů 1991–2017

PŘÍLOHA P I: ROZHOVOR RICHARD

- 1. Jak dlouho trvalo vaše manželství?**
„Papírově 3 roky. Jsme rozvedení už 10 let.“
- 2. Jak dlouho jste spolu chodili před manželstvím, žili jste také v jedné domácnosti před uzavřením manželství?**
„Chodili jsme spolu asi 6 let, z toho jsme žili asi 4 roky ve společné domácnosti.“
- 3. Měli jste spolu dítě ještě před uzavřením manželství? Pokud ano, bylo jedním z hlavních důvodů pro uzavření sňatku?**
„Ne, nebylo, dítě přišlo až po svatbě.“
- 4. Měl jeden z vás dítě s jiným partnerem před uzavřením manželství? Pokud ano, jak ho ten druhý přijal? Jak reagovalo partnerovo dítě na Vás? Jaký jste s ním měl vztah?**
„Byli jsme oba bezdětní.“
- 5. Kdo z vás navrhnul jako první sňatek?**
„Já, byla to romantická žádost o ruku.“
- 6. Jaké byly vaše důvody pro uzavření manželství, když je v dnešní době časté, že partneři spolu žijí v jedné domácnosti a vychovávají děti, aniž by se vzali?**
„Byli jsme spolu už dlouho a chtěli jsme mít děti. Zastávám tradiční postup, nejdřív manželství, potom až děti. Hodně na nás tlačilo okolí a všichni nejenom z rodiny naši svatbu očekávali. Někteří z mých přátel už byli ženatí a měli rodinu a mně se ta představa líbila taky, (usmívá se a dodává), takže to v žádost o ruku přirozeně vyplynulo.“
- 7. Došlo po sňatku k nějaké zásadní změně ve tvém či partnerčině chování?**
„V podstatě ne, spíš jsem asi jen cítil tlak na početí dítěte. Nějakou dobu se nám to nedařilo, takže exmanželka (jmenuje) byla víc nervózní a podrážděná. V té době jsem podnikal, měl jsem hospodu, takže jsem býval často pryč, a i dlouho do noci. V podstatě mě tak exmanželka znala, už když jsme se poznali. Ty pozdní příchody z práce začínaly exmanželce vadit. Než se nám podařilo počít syna, chodili jsme spolu často ven se bavit s kamarády – diskotéky, oslavy, grilování, večere a podobná zábava, byla velice společenský typ, když jsem byl v práci, chodila beze mě. Když poté otěhotněla a většina těchto akcí pro ni skončila, nesla to dost špatně i přes to že si dítě moc přála. V té době její podrážděnost i z tohoto důvodu stoupala. Často jsem slýchal, „Když nemůžu já, nechod' taky.“ Později jsem si uvědomil, že tyto akce byly jediným druhem její zábavy, že nemá žádné koníčky, sportování, byť pasivní nesnáší, a to dokonce ani sportovní noviny (říká v žertu). Takže seděla během těhotenství převážnou většinu času doma, nudila se a byla vzteklá.“

8. Jak dlouho bylo vaše manželství idylické, než nastaly první potíže či rozepře?

„Ještě rok po svatbě bylo vše v normálu.“ (směje se)

9. Docházelo v manželství k fyzickým, či psychickým násilnostem?

(pohoršeně odpovídá) „Ne, znáš mě, nikdy bych ženské neublížil“

10. Jaká byla vaše finanční situace během manželství? Pracovali jste oba? Měli jste zajištěné bydlení?

„No, jak jsem uvedl, podnikal jsem a vedlo se mi dobře. Práci jsem věnoval spoustu času, abych dokázal finančně zajistit rodinu a plánované dítě. Opravovali jsme byt, který exmanželka měla zdědit po babičce. Byt byl psaný na rodiče exmanželky (jmenuje). Celou rekonstrukci jsem kompletně financoval a byt včetně elektriky a odpadů zrekonstruoval, a to s příslibem jejích rodičů, že ho na nás přepíší. Byt dodnes je psaný na rodiče exmanželky. (mračí se a je vidět že se mu tento stav nezamlouvá) Manželka v té době měla zaměstnání s průměrným platem. Finanční problémy jsme určitě neměli.“

11. Kdy se vám narodilo dítě? Bylo plánované? Chtěli jste dítě oba?

(pokyvuje hlavou a uvádí) „Syn se narodil 2 roky po svatbě. Dítě jsme si oba přáli.“

12. Zvládali jste výchovu dítěte po finanční stránce bez problémů?

„Ano, dítě (jmenuje) mělo vše, co potřebovalo.“

13. Měli jste na výchovu dítěte stejný názor, nebo docházelo kvůli tomu k neshodám či hádkám?

„Když jsme se rozváděli, byl synovi jeden rok, takže v době trvání manželství se moc o výchově nedá mluvit. Snažil jsem se vracet domů dříve z práce, abych syna stihl vykoupat a chvíli s ním pobýt a odcházel jsem do práce taky později, chtěl jsem s ním trávit co nejvíce času. Manželka dle mého názoru hodně dbala na to, aby syn byl pořád dokonale čistý, pořád ho převlékala a čistila, byla až přehnaně opatrná na vše, co syn dělal. [obrací oči v sloup] Mám na tohle liberálnější názory, samozřejmě vše v rámci zdravé bezpečnosti dítěte. K hádkám docházelo čím dál častěji, chtěla, abych byl ještě více doma a více jí pomáhal v domácnosti. Snažil jsem se jí vysvětlovat, že více mou přítomnost v práci omezit nemůžu, nezajímalo ji to. Navíc ještě před početím dítěte jsme si pořídili psa. Nezvládala současně starat se o dítě i o psa. Přál jsem si být se synem co nejvíce, ale musel jsem také živit rodinu. Peníze na to, aby strojila sebe i syna, si ale ode mě brala s radostí.“

14. Kdy začaly první problémy v manželství?

„Asi po roce manželství.“

15. Trpěl jeden z vás nějakou závislostí (alkohol, drogy, sázení, automaty...)?

„Závislost jako takovou neměl ani jeden z nás. Nepopírám, že jsem alkohol vůbec nepil. Chodil jsem s přáteli na pivo, později když byla doma situace čím dál horší, a hádky začínaly již mezi dveřmi bytu, odcházel jsem častěji.“

16. Začaly nějaké finanční problémy během manželství (půjčky, hypotéky – které jste nezvládali splácet, nebo někdo z vás přišel o práci a bylo složitější finančně vyjít)?

„Ne.“

17. Byl jeden z vás nevěrný? Stalo se to pouze jednou, nebo opakovaně?

„Manželka, co vím, nevěrná nebyla. Já jsem občas bohužel nevěrný byl (sklápí hlavu, moc se mu tato otázka rozebírat nechce), hlavně v době, kdy to bylo mezi námi hodně zlé, ale nebylo to z mé strany nic vážného a exmanželka se o tom nikdy nedozvěděla.“

18. Udržoval jeden z vás mimomanželský poměr? Jak dlouho? Přišel na to ten druhý, nebo jste se přiznal?

„Jak jsem již uvedl, zálety z mé strany probíhaly, ale nic dlouhodobého.“ [rychle ukončuje toto téma]

19. Jaké byly problémy v manželství, které vedly k rozvodu?

„Hádky, které byly na denním pořádku. Exmanželka se nezvládala postarat zároveň o psa i dítě. Vadila jí má práce, chtěla, abych byl ještě více doma a pomáhal jí. V mém podnikání mě nepodporovala, spíše mi házela klacky pod nohy, ale peněz po mě chtěla vždy dost. Vyčítala mi, že nejezdíme dost na výlety, avšak sama zábavu či výlet sama naplánovala nedokázala. Byla neustále nervózní a protivná. Spustila výčitky, jen co jsem překročil práh bytu. Pak už jsem utíkal z bytu, co to šlo, uložil syna a šel na pivo. Exmanželka trávila spoustu času u svých rodičů, a protože své názory nikdy neměla, nosila domů názory tchýně: na výchovu dětí, na chod domácnosti, na náš vztah, na mou práci a podobně, neshodovali jsme se v ničem. Nikdy neměla žádné koníčky, nečetla knihy, maximálně ty ženské časopisy (ušklíbá se), jediné, co jí bavilo, bylo vykecávat s kamarádkami a pomlouvat s nimi jejich partnery. Nedokázala se sama ani se synem zabavit. Její každodenní činnost při mateřské bylo nakrmit dítě, jít s kamarádkami a jejich dětmi na hřiště, pak k rodičům a pak vyčkávala celá rozzuřená můj příchod. Nudila se a vyčítala mi to. Když jsem si udělal v práci volno a přijel domů a řekl jí, že bereme dítě a jedeme tam a tam, zase byl oheň na střeše. Prý že je to moc narychlo a že to potřebuje vědět dopředu a že se musí vše nejdříve připravit a další hromada nesmyslných výmluv. Nechápal jsem, co po mě vlastně chce. Byla pořád naštvaná. Když jsem se s ní snažil promluvit, nevedlo to k ničemu. Náš rozhovor končil jejím oblíbeným „Nó, ty jsi zase nejchytřejší!“ Šlo to rychle z kopce. Nakonec jsme spolu už nedokázali mluvit vůbec. Buď jsme na sebe křičeli, nebo spolu
vůbec
nekomunikovali.“

20. Jakými pozitivními vlastnostmi a jakými negativními bys popsal exmanželku?

„Negativní měla, byla neskutečně sobecká, snadno ovlivnitelná kýmkoli, negativní ke všemu, utíká před problémy a pozitivní... (směje se a krčí rameny) Nevím, asi čistotná, ale určitě je toho víc, jen si hned nic nevybavím.“ (znovu se směje)

21. Kdo navrhl jako první rozvod? Pokud Ty, kdy jsi poprvé začal přemýšlet o rozvodu?

[říká v žertu] „Exmanželka často v hádkách nadhazovala, ať se s ní rozvedu, tak jsme se na rozvodu nakonec domluvili.“

22. Promýšlel jste pečlivě všechny důsledky a dopady (finanční, bydlení, péče o děti), které sebou rozvod přinese?

[zamýšlí se a po chvílce odpovídá] „Věděl jsem, že se budu muset odstěhovat, byt byl stále napsaný na rodiče exmanželky, a i když slibovali, že po svatbě na nás ten byt přepíší, nedošlo k tomu. Rekonstrukci jsem platil z vlastní kapsy a bylo mi jasné, že jsem o ty peníze přišel, ale byli jsme domluveni, že syn zůstane v péči exmanželky, takže by tam stejně zůstali bydlet oni a odstěhoval bych se já. Věřím, že rodiče exmanželky na ni ten byt jednou přepíší a jednou synovi zůstane. Takže má investice měla smysl, vím že syn slušně bydlí.“

23. Udělali jste a vyzkoušeli naprosto vše, abyste rozvodu zabránili?

„Nevím, jestli vše, nějaké pokusy byly, ale nedopadly dobře.“

24. Navštívili jste i nějakého odborníka nebo poradce?

„Ne.“

25. Jak staré bylo vaše dítě v období rozvodu? Probírali jste chystaný rozvod i s ním? Kdy se o rozvodu dozvěděl?

„Synovi byl rok, takže jsme s ním nic neřešili.“

26. Jak vaše dítě přijalo skutečnost, že se rodiče rozvádějí? Jaká byla jeho reakce?

„Problém spíše začal později, až syn vyrostl a začal si uvědomovat, že ostatní děti mají doma maminku i tatínka a nemusí cestovat od jednoho k druhému. Pak se začal vyptávat, proč jsou věci tak, jak jsou.“

27. Snažilo se vás nějak přemlouvat či prosit, abyste od rozvodu upustili?

„To samozřejmě v jednom roce nedokázal, ale jak povyrostl a začal se o tuto rodinnou situaci zajímat, ptal se, kdy budeme zase bydlet společně, a prosil nás, abychom se k sobě vrátili.“

28. Byli jste předem domluveni na péči o dítě? Ptali jste se vašeho dítěte, ke komu z vás chce do péče?

„S mou exmanželkou je těžké domluvit se na čemkoli, avšak co se týče těchto věcí, byli jsme předem domluveni, že syn půjde do její péče.“

29. Musel o péči o dítě rozhodnout nakonec soud? Jak byla nastavena péče o dítě?

„Nemusel. Syn je v péči exmanželky.“

30. Jak dlouho se vaše dítě vyrovnávalo s rozvodem?

„Po tom, kdy si uvědomil, jak se věci mají a že jsme rozvedení to trvalo nějakou dobu. Měl jsem s ním spoustu rozhovorů, kdy jsem se mu snažil vysvětlit důvody, kvůli kterým spolu s jeho maminkou nemůžeme spolu žít, ale myslím, že dodnes stále doufá, že jednou budeme žít společně jako rodina.“

- 31. Změnilo se zásadně jeho chování? Byla potřeba pomoc odborníka/psychologa/poradce?**
[mračí se] „V období uvědomění si situace, měl chvíle vzdoru, uzavření se do sebe nebo vzteku, ale vše bylo v únosné normě a pomoc odborníka nepotřeboval.“
- 32. Změnil se jeho prospěch ve škole?**
„Ne“
- 33. Došlo u dítěte k nějakým jiným negativním dopadům kvůli rozvodu (chození za školu, alkohol, drogy, útoky z domova...)?**
[úlevou vydechuje] „Naštěstí ne.“
- 34. Byli jste předem domluveni na finančním vyrovnání po rozvodu?**
„Ano.“
- 35. Domluvili jste se sami na alimentech a dalších nákladech na děti? Musel o tom rozhodovat soud?**
„Měli jsme vše domluvené dopředu.“
- 36. Souhlasili jste oba s rozvodem, nebo některý z vás rozvod odmítal?**
„Souhlasili jsme nakonec oba, věděli jsme, že situaci zvrátit nedokážeme.“
- 37. Zůstal bydlet v místě vašeho společného bydliště ten, který dostal dítě do péče?**
„Ano již jsem uváděl, že exmanželka společně se synem.“
- 38. Kdo z vás musel hledat nové bydlení a proč?**
„Já se nastěhoval asi na rok k rodičům a poté jsem si našel podnájem.“
- 39. Dokázali jste i v období rozvodu společně komunikovat a domlouvat se na všem potřebném, především ohledně dětí?**
„Komunikovat spolu bylo nezbytné, i když komplikované, někdy více, někdy méně. Exmanželka vždy chtěla přesně vědět dopředu, kdy si budu brát syna. S mým zaměstnáním bylo někdy složité vše přesně dodržet, kvůli tomu probíhaly další hádky. Ona byla na mateřské, já pracoval. Psa jsme dali mým rodičům, takže měla i méně práce, financoval jsem ji více, než bylo nutné a domluvené, do té doby, než nastoupila po mateřské do práce. I tak stále měla problém s mou prací, že ne vždy stihnu vše přesně tak, jak jsme se domluvili.“
- 40. Proběhl váš rozvod, pokud možno klidně a bez větších problémů či komplikací? Pokud ne, který z partnerů a z jakých důvodů dělal problémy?**
„Samotný rozvod proběhl klidně, na všem jsme byli domluveni, o nic jsme se u soudu nemuseli přít.“
- 41. Po rozvodu běží vše dle domluvených pravidel a podmínek, nebo někdo z vás dělá problémy?**

„Ano, po finanční stránce. Ohledně syna se občas neshodneme, i po deseti letech po rozvodu se pohádáme, ale vždy nakonec k domluvě dojde.“

42. Vycházíte si ohledně dítěte vstříc?

„Dá se říct, že ano, syn je u exmanželky v trvalé péči, nemáme stanovené mezi sebou žádné přesné dny, kdy bude se mnou, takže se domlouváme průběžně a dle potřeby. Synovi je dnes 10 let, takže již i on sám rozhoduje, kde chce trávit svůj čas.“

43. Domlouváte se na výchově a řešení aktuálních situací (škola, chování, zdraví, volný čas dítěte, kroužky, sportování...) vašeho dítěte průběžně a bez problémů?

(mračí se) „V těchto případech často dochází k rozepřím mezi mnou a mou exmanželkou. Máme na tyto věci oba velmi často jiný názor, ale jelikož syn právě prochází pubertou, je potřeba s exmanželkou komunikovat a v zásadních otázkách být zajedno. Voláme si a konzultujeme dle potřeby všechny aktivity, průšvihy a chování našeho syna. Nejde vždy vše hladce, ale i exmanželka již pochopila, že domluva a společné řešení, ve kterém jsme zajedno, je naprosto nezbytné.“

44. Začalo dítě zneužívat toho, že žijete odděleně?

„Ano, to období trvalo asi rok. Synovi v té době bylo 8 let. Kdykoli mu jeden z nás něco zakázal, okamžitě trval na tom, že chce k tomu druhému. Nebo volal, jak je ten druhý zlý či nespravedlivý a podobně. Utnuli jsme to s exmanželkou tak, že jsme si ihned po takovýchto incidentech volali a řešili je spolu. Nakonec to syna přešlo. V dnešní době jsou již problémy minimální, vše se ustálilo, syn je ve věku, kdy se s ním dá domluvit. Sice s ním momentálně „mlátí puberta“ [pousměje se a pokračuje], takže má klasické názory, jakože rodiče spouště věcem nerozumí, jako každý puberťák. Ale musím opravdu říct, že je vcelku rozumný, stále mě něčím překvapuje, třeba když mi psal zprávu sms, že nemá na mne čas, protože s kamarády sbírají kolem domů odpadky. [tváří se velice hrdě] Ovšem dokáže překvapit i občas nějakým průšvihem. Trávíme spolu dost času, který věnujeme společným aktivitám: sportu, plavání, výletům. Podporuji ho v jeho projektech a snažím se mu být nejen rodičem, ale i kamarádem. Jsem opravdu ze srdce rád za svého syna a za to jaký vztah mezi sebou máme. Také musím uznat a být vděčný za to, že proti sobě s exmanželkou našeho syna nijak nepopuzujeme či na sebe přes něj „neházíme špínu“. Chceme a vedeme ho k tomu, aby k oběma z nás měl syn úctu a vážil si nás obou jako rodičů.“

45. Scházíte se s exmanželkou třeba jen na kávu? Stali se z vás s odstupem času po rozvodu přátelé, nebo naopak váš vztah již nikdy nebude dobrý?

(usměje se) „Na kávu nechodíme, dříve se stávalo, že jsem k nim zajel kvůli synovi a pár hodin u nich pobyl, ale v dnešní době už syna jen vyzvednu a jedeme pryč. Přátelé asi být už nikdy nedokážeme, ale naučili jsme se spolu domlouvat na všem potřebném ohledně syna a věcí s ním spojených.“

46. Dokážete společně strávit čas s vaším dítětem v situaci jako je oslava jeho narozenin, vystoupení vašeho dítěte ve škole nebo kroužku, sportovní akce, kterých se vaše dítě účastní apod.?

„V dnešní době s tím problémy již nemáme. Já s tím problémy neměl nikdy, na rozdíl od mé exmanželky. Ta se s rozvodem vyrovnávala dlouho.“

47. Jak vycházíš rodiči a rodinou vaší exmanželky? Jaké jsou vaše vztahy?

„Když se náhodou vidíme, pozdravíme se, zdvořile se zeptáme, jak se daří. Toť vše.“

48. Jak se změnila tvá finanční situace po rozvodu? Jste na tom finančně lépe nebo hůř?

„V dnešní době již nepodnikám, jsem zaměstnaneckém poměru. Platím exmanželce domluvené alimony, na extra výdajích pro syna se domlouváme, buď je financujeme napůl, nebo dle domluvy. Bydlím se svou současnou partnerkou v podnájmu, takže zde na rozdíl od placení pouze inkasa, jak tomu bylo, když jsem bydlel s exmanželkou, platím i nájem. O ten se ale i s ostatními náklady na domácnost dělím s mou partnerkou. V době podnikání jsem měl větší příjem, ale také větší náklady, dnes mám příjem menší, ale menší jsou i náklady.“ (smích)

49. Ovlivnilo tě vaše nevydařené manželství v názoru na manželství obecně? Jsi ochotný se znovu oženit?

„Manželství jako ten „kus papíru“ za to že nevyšlo, nemůže! Takže ne, nemám negativní vztah k manželství, naopak jsem stále zastáncem tradiční rodiny včetně „kusu papíru“. [se smutným výrazem říká] Manželství vyžaduje notnou dávku tolerance a pochopení, vzájemné pomoci a podpory a také respekt k jisté dávce svobody toho druhého. Každá smyčka přidaná na krk manžela nebo manželky nepřipoutává, ale naopak, jen podněcuje k uvolnění všech ostatních pout ve svazku a napomáhá krachu manželství. Škoda že toto vše si člověk uvědomí pozdě. Ženil jsem se mladý, bylo mi 24 let. Hledal jsem v té době v ženách úplně jiné kvality, než toleranci a podporu či pochopení. [směje se] Možná jsem věřil, že to vše přijde časem, možná jsem nad tím ani nepřemýšlel. Ano, možná ještě přijde má druhá svatba v životě a nebudu se jí bránit. Věřím, že manželství s tou správnou osobou, musí být nádherné a šťastné až do konce života.“

50. Cítíš se lépe, volněji? Změnil se tvůj život přesně tak, jak jsi před rozvodem doufal? Nebo naopak, rozvodu lituješ a vše bys vrátil zpět?

„Rozvod byl pro nás jediným východiskem. Nedokázal bych žít společně s někým pouze kvůli dítěti. Takže rozvodu nelituji, máme nyní každý svůj život, který si žijeme po svém. Máme spolu s exmanželkou krásné, zdravé dítě a za to ji budu vždy vděčný.“

51. Co nejtěžší bylo na rozvodu?

„To nedokážu říct, asi to rozhodnutí o rozvodu samotném. Rozvod už proběhl klidně a bylo vše domluveno předem.“

52. Chybí ti něco z manželství?

„Nevím o ničem.“ (směje se)

53. S čím se po rozvodu nejhůř vyrovnáváš? Co naopak krásného ti rozvod přinesl?

„Nejvíce mi vadilo, že syna už nevidím každý den. Myslím, že rozvod jako takový nic krásného nedává, alespoň teda mě nedal. Samotný rozvod je tečkou za nevydařeným

kusem života, který začal plný nadějí a představ svatbou. Náš rozvod proběhl naprosto v klidu, za což jsem opravdu rád.“

54. Má tvá exmanželka nového přítele? Jak vychází s tvým synem? Jaký to má dopad na tebe?

„Po rozvodu exmanželka nového přítele hledala a co vím, hledá neustále. Měla pár asi 2-3 známosti, které nebyly nijak vážné. Zjistil jsem to od známých, se mnou se o těchto věcech nebaví. Jedna známost ovšem byla vážnější. Dokonce u ní nějaký čas i bydlel. Byl to jeden z našich společných známých. Moc jsem tomu vztahu nevěřil, spíše jsem se tomu divil. Nakonec ho stejně vykopala z bytu, protože pořád někde flámoval. [směje se a pak už vážně pokračuje] Mluvil jsem s ním a řekl jsem mu, co si přeju a nepřeju ohledně jeho chování a přístupu k synovi. Naštěstí naši dohodu respektoval, a když jsem se syna na něj a jejich společné soužití v bytě vyptával, tak říkal, že je „v pohodě“. Naštěstí. Nicméně, je pravda, že tohle je jedna velmi ošemetná stránka rozvedených rodičů. Kdyby si exmanželka našla přítele, se kterým by můj syn měl problémy vyjít, nebo by se nějak výrazně snažil zasahovat do výchovy, viděl bych to jako velký problém, nedej bože, kdyby synovi nějak ubližoval. Ano, tohle je ta nepříjemná stránka rozvodu, která je navíc z mé strany těžko ovlivnitelná a nejvíce mě děsí. Pevně věřím, že má exmanželka má dostatek rozumu na to, aby věděla, koho si přivede domů a bude pamatovat na to, že bohužel ten dotyčný bude mít nějaký, třeba i malý, vliv na našeho syna.“

55. Máš novou partnerku? Je to vážná známost? Jste zamilovaní? Jak dlouho nový vztah trvá? Přemýšlíte nad svatbou? Přeješ si s vaší partnerkou další děti?

„Ano, mám partnerku. Je to dost vážná známost. Jsme spolu už přes tři roky ve společné domácnosti a zamilovaní jsme stále. O svatbě jsme ještě nemluvili. Nad dítětem přemýšlíme. Partnerka má s mým synem skvělý vztah. Nesnaží se mu dělat mámu, za což jsem vděčný, je to spíš jeho kamarádka. Je to inteligentní žena, se kterou si dokážu hodiny povídat o čemkoli. Každý den, když se vracím z práce, se na ni těším a ona mě vítá s otevřenou náručí. Je pravým opakem mé exmanželky [směje se]. Má své koníčky, kterým se věnuje, skvěle vaří, rozumí si s mými rodiči a skvěle do naší rodiny zapadla. Takže vše funguje skvěle a jsem v životě opravdu šťastný.“

PŘÍLOHA P II: ROZHOVOR JAKUB

1. Jak dlouho trvalo vaše manželství? Jak dlouho jste rozvedení?

„13 let. Jsme rozvedení půl roku.“

2. Jak dlouho jste spolu chodili před manželstvím, žili jste také v jedné domácnosti před uzavřením manželství?

„Chodili jsme spolu chvíli, pak se rozešli a zpět se dali dohromady, až bývalá byla těhotná.“

3. Měli jste spolu dítě ještě před uzavřením manželství? Pokud ano, bylo jedním z hlavních důvodů pro uzavření sňatku?

„Ano, dítě přišlo na svět před svatbou. Ne, nebylo.“

4. O tobě vím, že jsi to měl trochu složitější, tedy: měl jeden z vás dítě s jiným partnerem před uzavřením manželství? Pokud ano, jak ho ten druhý přijal? Jak reagovalo partnerovo dítě na Vás? Jaký jste s ním měl vztah?

„Ano, bývalá byla těhotná s jiným partnerem, rozešli se a já jsem ji zpět přijal těhotnou.“

5. Kdo z vás navrhnul jako první sňatek?

(nenadšeně) „Já.“

6. Jaké byly vaše důvody pro uzavření manželství, když je v dnešní době časté, že partneři spolu žijí v jedné domácnosti a vychovávají děti, aniž by se vzali?

„Její dítě se narodilo, spolu jsme se o ni starali, a tak nějak mi to přišlo normální se vzít. Byl jsem pro klasický vztah se vším. Očekával jsem, že s ní budu mít i vlastní dítě, budeme úplná rodina. Dítě jsem přijal za své.“

7. Došlo po sňatku k nějaké zásadní změně ve vašem či partnerčině chování?

„S časem přišly starosti, býval jsem převážně v práci, bývalá manželka byla doma s dětmi. V průběhu manželství jsme měli ještě dva syny. Nějakou dobu byl vztah v normálu, i když jsem brzy zjistil, že to není ideální. Byl jsem smířlivý a tolerantní, s odstupem času musím říct, že jsem byl naivní a slyším, že i hloupý. Přehlížel jsem její povahu, její chování, nechtěl jsem vidět a vědět to, co mi všichni říkali ještě před svatbou.“

8. Jak dlouho bylo vaše manželství idylické, než nastaly první potíže či rozepře?

„Při mém přístupu několik let, ale v podstatě hádky byly od začátku. Spíš jsem ustupoval.“

9. Docházelo v manželství k fyzickým, či psychickým násilnostem?

„K fyzickým ne, i když jsem se mnohdy držel, ale k psychickému násilí z její strany ano. Bývala nesnesitelná, pořád mě napadala nebo bylo doma dusno už jen z jejího pohledu a chování. Těžce jsem to nesl a podepisovalo se to na mně.“

10. Jaká byla vaše finanční situace během manželství? Pracovali jste oba? Měli jste zajištěné bydlení?

„Už jsem Ti říkal, že jsem býval do večera v práci a ona byla s dětmi doma. Peníze jsem domů

nosil, hodně pracoval a dá se říct, že jsme žili normálně. Pravda je, že až děti odrůstaly, peněz bylo čím dál míň. Pro zajištění rodiny a marnost manželky to brzy přestalo stačit. Rodinu jsem určitě zajišťoval, ale měli jsme hypotéku, další splátky, tři děti, peněz bylo čím dál míň. Bývalá žena vlastně nikdy nepracovala. Až když měl mladší syn 5 let, domluvili jsme se, že začne pracovat.“

11. Kdy se vám narodilo dítě? Bylo plánované? Chtěli jste dítě oba?

„První nebylo moje, byla těhotná s jiným chlapem. Moje vlastní se narodily po svatbě.“

12. Zvládali jste výchovu dětí po finanční stránce bez problémů?

„Kdyby se manželka podílela a neutrácela všechny peníze z rodičovského příspěvku za sebe, tak ano. Byla moc marnivá. Všechno jsem platil sám.“

13. Měli jste na výchovu dítěte stejný názor, nebo docházelo kvůli tomu k neshodám či hádkám?

„Bývalá děti nevychovala. Doted' se chovají jako zvířátka. Hádky kvůli výchově bývaly časté, pokud jsem se ozval. Jak jsem už řekl (mírná zlost), raději jsem ustupoval, nechtěl se hádat, nebylo mi to příjemné, je zlá a sprostá. Děti nikdy nevedla k pořádku, ke správnému přístupu k věcem, nikdy je nenechala nastrojít stromek nebo vyčistit toaletu. Nejsou naučeny po sobě uklízet, vždy na ně jen ječela, pokud dělaly nepořádek, nic nevysvětlovala, nevedla je ke správnému přístupu. Pokud přišel někdo na návštěvu, vyháněla je, ať má klid. Až teď se snažím je vést správně, učit je a ukazovat, co mají nebo nemají dělat, učím je sprostě nenačítat, chovat se ukázněně, zdravit, uklízet a podobně. Až po rozvodu mám konečně slovo a můžu děti vychovávat. Doma býval nepořádek, děti byly divoké, nemohl jsem zasahovat, teď se snažím o opak.“ (vzdech)

14. Kdy začaly první problémy v manželství?

„Asi postupně, když se začala projevovat její povaha.“

15. Trpěl jeden z vás nějakou závislostí (alkohol, drogy, sázení, automaty)?

„Závislost takovou jsme ani jeden neměli, ale bývalá byla silný kuřák. Já jsem taky kouřil, ne tolik.“

16. Měli jste během manželství nějaké větší finanční výdaje, (půjčky, hypotéky – které jste nevládali splácet, nebo někdo z vás přišel o práci a bylo složitější finančně vyjít)?

„Vždy jsem všechno splácel, takže problémy jsme neměli, ale byla marnotratná, měla ráda nové věci, několikrát jsem musel brát půjčky, které doted' splácím. Všechno mohlo být jinak, kdyby byla spořivější. Neměl jsem to dovolit.“

17. Byl jeden z vás nevěrný? Stalo se to pouze jednou, nebo opakovaně?

„Bývala manželka byla několikrát, já jednou, v době, kdy už jsme byli dlouho intimně odděleni, to bylo mezi námi už hodně zlé a věděl jsem, že s ní už nechci být. Po úplném rozpadu, a ještě před rozvodem jsem si našel partnerku, se kterou jsme doted'.“ (Smích)

18. Udržoval jeden z vás mimomanželský poměr? Jak dlouho? Přišel na to ten druhý, nebo jste se přiznal?

„Ona ano, i když přesně nevím, jak, kdy, s kým, jak dlouho, jestli jich bylo víc. Věděl jsem, několik let, že má poměr nebo poměry, poté se zase na chvíli uklidnila, ale ne na dlouho a chodívala z domu znovu. Celou dobu jsem to sledoval, měl jsem dávno reagovat, nechal jsem to zajít moc daleko a zbytečně se trápil.“

19. Jaké byly problémy v manželství, které vedly k rozvodu?

„Pořád nějaké hádky kvůli dětem, výchově, kvůli domácnosti, nebyla příliš pořádná, jen chtěla peníze, nevěřil jsem jí, proto i probíhaly hádky ze žárlivosti, všechno pořád dokola. Bývalá se starala jen o sebe, šminky, kafička, cigarety, kamarádky, noční výlety, telefon neustále v ruce. Já jsem celý den pracoval a když jsem přišel domů, bylo dusno. Bez důvodu. Nesnášela mou přítomnost, jen chtěla peníze a klid. Intimně jsme skoro vůbec nežili, divím se, že jsem to tak dlouho všechno vydržel. Asi kvůli dětem. Nic jsem pro ni neznamenal, byla to jen přetvářka. Cítil jsem se zneužívaný, ale byl slabý na to, abych reagoval. Měla převahu, byla podporovaná její matkou, u jí je situace stejná doteď. Otec bývalé manželky je díky bývalé tchýni ve stejné pozici jako jsem byl já. Až po nějaké době jsem si začal všimnout, že ty dvě jsou úplně stejné. Její svět byla zábava, co se týká spořádaného života, nikdy jsem nebyl úplně spokojený. Jen asi tolerantní a ze začátku jsem hodně věcí přehlížel. Hodně jsem do rodiny investoval, ale vděku jsem se nedostal. Ani děti k tomu nebyly vedené. Všechno byla samozřejmost, a když jsem se začal ozývat, protože jsem viděl, že u nás to zkrátka nefunguje, byl jsem za hlupáka, který se nesměl ozývat. Určitě nebylo vždy tak zle, ale vlastně nechápu, jak takové manželství mohlo fungovat. Bez tolerance, respektu, lásky. Moc věcí jsem nechtěl vidět. Až jsem vystřízlivěl, bylo pozdě. Hádek bylo čím dál víc, pak přišlo úplné odcizení a místo hádek rozpad, ticho a následně rozvod. Navrhovala mi, že zůstaneme bydlet spolu jako cizí lidé vychovávající děti, asi jí šlo o peníze. S tím jsem nesouhlasil.“

20. Jakými pozitivními vlastnostmi a jakými negativními bys popsal exmanželku?

„Pozitivní? (hlasitý smích) uměla vařit.“

„A negativní? Sprostý cholerik, bordelář, marnivý člověk, co nikdy nepracoval, nic nedokázal.“

21. Kdo navrhl jako první rozvod? Pokud Vy, kdy jste poprvé začal přemýšlet o rozvodu?

„V posledních letech se často zmiňovala a nadhazovala, protože začala konečně pracovat u matky ve firmě a příjem už měla. Už se nevážala na moje příjmy. Nakonec rozvod podala ona. V době, kdy jsem přiznal moji nynější partnerku. I já jsem už přemýšlel o rozvodu dýl. Nechtěl jsem žít s takovým člověkem, který by mi úplně zničil život. Nechtěl jsem dopadnout jako bývalý tchán. „

22. Promýšlel jsi pečlivě všechny důsledky a dopady (finanční, bydlení, péče o děti), které sebou rozvod přinese?

„Asi jsem i přemýšlel, ale první myšlenky mě vedly k tomu, že se jí musím zbavit. Dál jsem takto žít nechtěl a těšil jsem se na klid. I když vzhledem k její povaze ho budu mít, až děti odrostou a skončí dohady, mám teď dohled nad svým životem, financemi a díky střídavé péči i nad dětmi. Bydlím ve svém domě, který splácím, alimenty mi byly vypočítány soudem a co se

týká dětí, vídám své kluky. Osvojenou dceru nevidám. Za manželství jsem přišel asi zbytečně o dost peněz, spousta věcí bylo nepotřebných, zbytečně drahých a šlo to udělat jinak. Ale nevrátím to. Teď se snažím žít skromněji.“

23. Udělali jste a vyzkoušeli naprosto vše, abyste rozvodu zabránili?

„Nevím, asi ne. Do poradny jsme nechodili. A navíc, pokud druhý nechce, je to těžké. Párkrát jsme zkoušeli se usmířit, ale nikdy to netrvalo dlouho. Myslím, že za vším byly jen peníze ze strany manželky. Pracovat nikdy nechtěla, jen utrácela peníze. Mě si nevážila.“

24. Navštívili jste i nějakého odborníka nebo poradce?

„Ne“

25. Jak staré byly děti v období rozvodu? Probírali jste chystaný rozvod i s nimi? Kdy se o rozvodu dozvěděly?

„Nevlastní dceři 14let, staršímu synovi 11 let a mladšímu 8 let. Ano, věděli, že spolu nefungujeme a budeme se rozvádět. Dcera si náš rozvod přála, nesnášela hádky. Kluci se tak nějak pomalu přizpůsobili. Určitě s tím oba bojovali, vždycky je to těžké, ale vypadá to, že jsou už trošku smíření.“

26. Jak děti přijaly skutečnost, že se rodiče rozvádějí? Jaká byla jejich reakce?

„Každé jinak. Dcera byla před rozvodem ráda, po rozvodu za mnou přestala chodit, vzala to velmi špatně včetně mojí nynější partnerky, ale je to i díky tomu, že se teď stýká se svým vlastním otcem. Kluci, hlavně ten starší, byl pár měsíců z rozvodu špatný, utíkal chvíli ode mě, chvíli od matky. Teď už je na to líp, postupně se s tím vyrovnal. Mladší syn byl po psychické stránce vyrovnanější. Všichni tři znali situaci doma, věděli, že to nefunguje, takže svým způsobem se částečně připravili i sami. Nelíbilo se jim, jak fungujeme už hodně dlouho. Doma bývalo moc dlouho napětí. Jejich matka na ně křičela, byla sprostá. Já se snažím o výchovu v klidu. Hodně jim až teď vysvětluju, co se stalo a proč.“

27. Snažily se vás nějak přemlouvat nebo prosit, abyste od rozvodu upustili?

„Ne, to nedělaly. Ta nejstarší právě naopak. Tlačila na myšlenku, ať už jsme y dva konečně od sebe. Až po rozvodu si uvědomila, co se vlastně stalo. Všichni tři, věděli, že my dva se už nedohodneme. Asi nečekaly, že se odstěhují, ale jinak to nešlo.“

28. Byli jste předem domluveni na péči o dítě? Ptali jste se vašeho dítěte, ke komu z vás chce do péče?

„S exmanželkou je hodně těžké se domluvat, vždy byla zvyklá, že jsem ve všem ustoupil. Dcera volila její péči, ale kluci si jistí nebyli. Trval jsem na minimálně střídavé péči, nechtěl jsem dovolit, aby děti žily dál v nevhodě a sprostých slovech. Střídavou péčí jsem tomu aspoň částečně zabránil.“

29. Musel o péči o dítě rozhodnout nakonec soud? Jak byla nastavena péče o dítě?

„Rozdělení dětí určil soud, i když chtěla všechny tři do její péče. U soudu jí zjevně šlo o peníze. Chtěla ze mě dostat co nejvyšší alimenty. Šlo jí o každou korunu, po rozdělení mě napadla, že chce víc a vše jí ještě doplatím.“

30. Jak dlouho se vaše děti vyrovnávaly s rozvodem?

„Myslím, že se ještě vyrovnávají, i když u nás teď je klid a nastolil jsem pořádek a řádnou, i když klidnou výchovu. Tím se jim snažím ukázat, proč jsme se rozvedli a jaký je ve výchově rozdíl, co se snažím spravit a že to s matkou nefungovalo. Někdy jim připomenu, že je lepší děti vychovat, než aby z nich vyrostli nepoužitelní lidi. Samozřejmě mají dny, kdy je musím hodně usměrňovat, ale jsou podstatně klidnější a začínají být i zodpovědnější. Rozdíly už vnímají.“

31. Změnilo se zásadně jeho chování? Byla potřeba pomoc odborníka/psychologa/poradce?

„Možná jsem měl chvilku strach, že se starším synem budou komplikace, ale na radu mé matky jsem vyčkal a syn sám za mnou přišel. Byl jen zmatený, naočkovaný a pod nátlakem ze strany matky a sestry. Odborníka exmanželka využívala pro dceru a staršího syna ještě za manželství, ale uvědomil jsem si, že důvodem nebyly problémy s dětmi, ale ve výchově a v přístupu jejich matky.“

32. Změnil se jeho prospěch ve škole?

„Děti k učení vedeny nebyly, matka s nimi neměla trpělivost. Prospěch se změnil k lepšímu až v návaznosti na moji výchovu. U matky se neučí, u mě ano.“

33. Došlo u dítěte k nějakým jiným negativním dopadům kvůli rozvodu (chození za školu, alkohol, drogy, útek z domova)?

„U nevlastní dcery si nejsem jistý, u kluků ne. Pouze jednou starší syn utekl k matce po tom, co jsem nastolil výchovu, na kterou nebyl zvyklý a chtěl po něm plnit běžné povinnosti 12 ti letého dítěte. Snažím se je vést správnou cestou.“

34. Byli jste předem domluveni na finančním vyrovnání po rozvodu?

„Nebyli a doteď nejsme. Předpokládám, že exmanželka požádá soud o vyrovnání majetku, zatím mám jen stanovenou výši alimentů.“

35. Domluvili jste se sami na alimentech a dalších nákladech na děti? Musel o tom rozhodovat soud?

„Musel rozhodnout soud, bývalá chtěla všechno (smích)“

36. Souhlasili jste oba s rozvodem, nebo některý z vás rozvod odmítal?

„Souhlasili jsme nakonec oba, věděli jsme, že spolu zůstat nemůžeme. Situace byla šílená, už v tom dál žít nešlo.“

37. Zůstal bydlet v místě vašeho společného bydliště ten, který dostal dítě do péče?

„Ona se odstěhovala s dcerou, kluky si střídáme.“

38. Kdo z vás musel hledat nové bydlení a proč?

„Bývalá manželka. Dům je můj, vyrůstal jsem v něm. Samozřejmě by mi ho nejradši sebrala taky“ (smích)

39. Dokázali jste i v období rozvodu společně komunikovat a domlouvat se na všem potřebném, především ohledně dětí?

„Moc ne, snaha byla, ale bývalá je panovačná, cokoliv se jí nelíbilo, znovu přišly hádky. Stačí mírný nesouhlas a hned vyjede. Je smutné, že vím, že s ním musím mluvit opatrně protože mě vždy po výstupu s ní bolí žaludek a není mi dobře. Chvíli to asi ještě bude trvat, ale vlastně se už domlouvám minimálně, jen nejdůležitější věci. Komunikovat s ní musím, dokud bude ohledně dětí nutné. Raději nic neměním, nechávám věci přesně dané, protože domluva s ní nefunguje. Informace ohledně dětí mi občas zasílá.“

40. Proběhl váš rozvod, pokud možno klidně a bez větších problémů či komplikací? Pokud ne, který z partnerů a z jakých důvodů dělal problémy?

„Ne, se vším byl problém. Exmanželka nebude nikdy spokojená, protože to není vyrovnaný člověk. U rozvodu chtěla jen co nejvíc peněz, o nic jiného jí nešlo. Samotný rozvod byl pod dohledem právníků, klidně neproběhl, o vše jsem se s ní musel soudit.“

41. Po rozvodu běží vše dle domluvených pravidel a podmínek, nebo někdo z vás dělá problémy?

„Ano, po finanční stránce je klid. Ale co se výchovy týče, já mám daná pravidla, aby byli kluci vychovaní a ona mě podráží. Nefunguje to z její strany. I přes moje zákazy směrem k dětem, pokud je třeba, je vědomě porušuje, snaží se kluky podplácet ústupky. Má to na ně negativní vliv. Předpokládám, že pravidla u ní nikdy existovat nebudou, několikrát po rozvodu jsem se s ní pohádal, a tak se držím soudem stanoveného.“

42. Vycházíte si ohledně dítěte vstřícně?

„Já se snažím, ale po zkušenostech raději nic neměním a neřeším. Domluvy s ní jsou vždy na dlouho, neustále něco řeší, nemám klid. Vždy vznikají konflikty. Faktem je, že kluci jsou už větší a brzy si sami budou moct říct, co chtějí.“

43. Domlouváte se na výchově a řešení aktuálních situací (škola, chování, zdraví, volný čas dítěte, kroužky, sportování) vašich dětí průběžně a bez problémů?

„Pokud mi podává informace ať už o zdraví nebo škole a já je jen přijímám, tak je to v klidu. V případech, kdy nesouhlasím, vím, že to s ní nemůžu řešit a obracím se přímo na školu. Oni naši situaci znají, bývalá manželka je netolerantní, vystupuje jako dokonalá matka, i když všechny problémy pochází z její nevhodné výchovy a špatného přístupu. Pokud jí něco vytknu, je to špatně a dochází k hádce. Domluvy jsou nemyslitelné, hodně věcí řeším sám. I když mají děti těžké období, všichni pomalu v pubertě, snažím se o výchovu sám nebo komunikuju s nynější partnerkou.“

44. Začalo dítě zneužívat toho, že žijete odděleně?

„Dcera se odtrhla, nejsme vůbec v kontaktu. Asi využívá větší volnosti, což je viditelné na jejím prospěchu ve škole i v chování. Matka ji k zodpovědnosti nevedla, nepředpokládám, že sama zodpovědná bude. Kluci možná ano, ale snažím se, aby k tomu nedocházelo. Určitě se snažím je chápat, ale rozhodně nedovolím, aby něčeho zneužívali. Vysvětlil jsem jim, že je u mě nikdo nedrží. Ale pokud se mnou být chtějí, budou u mě dodržovat pravidla. Chvíli po rozvodu starší protestoval, ale trvalo to opravdu minimálně. Snad to přešlo nadobro.“

V dnešní době jsou již problémy minimální, vše se pomalu ustálilo až na pubertácké chování. Ale s tím bojujeme všichni.“

45. Scházíte se s exmanželkou třeba jen na kávu? Stali se z vás s odstupem času po rozvodu přátelé, nebo naopak váš vztah již nikdy nebude dobrý?

„Myslím, že se náš život rozdělil, a tak to i zůstane. Na kávu nechodíme, a pokud bychom byli, předpokládám, že by zase něco po mně chtěla. Nemám důvod s ní sedět na kafi, nerozumíme si v ničem a kvůli synům taky ne, chodí ke mně sami, pouze je kousek při odevzdání doprovodím kvůli bezpečnosti. Je to člověk, který mi hodně v životě ubližoval a neočekávám, že bychom byli někdy přátelé. Vždy budu něco míň než ona, chová se nadřazeně a pokud po mně bude něco chtít, tak víc peněz (smích).“

46. Dokážete společně strávit čas s vaším dítětem v situaci jako je oslava jeho narozenin, vystoupení vašeho dítěte ve škole nebo kroužku, sportovní akce, kterých se vaše dítě účastní apod.?

„Nemám moc chuť trávit čas někde v ústraní, exmanželka o mně mluví hodně zle, tvrdí, že jsem to já, kdo jí ubližoval, stíhal ji a byl cholericky žárlivý. V době, kdy jsou kluci u mě, trávíme čas společně s mou partnerkou. Moc jejich zlých pohledů a posunců netoužím.“

47. Jak vycházíte s rodiči a rodinou vaší exmanželky? Jaké jsou vaše vztahy?

„Když se náhodou vidíme, pozdravíme se, zdvořile se zeptáme, jak se daří. Nic víc.“

48. Jak se změnila vaše finanční situace po rozvodu? Jste na tom finančně lépe nebo hůř?

„V manželství jsem všechno platil, nezbyvalo mi nic. Teď se snažím i nějakou korunu ušetřit, i když platím pořád splátky a teď alimony. Řekl bych, že v podstatě jsem na tom o něco málo líp a doufám, že se bude finanční situace jen zlepšit. Moje partnerka přispívá nákupy, v začátcích po rozvodu nám pomohla s oblečením pro kluky a částečně s výbavou domácnosti. Po bývalé tu nic nezůstalo. Všechno odnesla.“

49. Ovlivnilo Vás vaše nevydařené manželství v názoru na manželství obecně? Jste ochotný se znovu oženit?

„Ovlivněný jsem velmi, protože to, co jsem zažíval, bych už nikdy nechtěl vrátit. Nemám negativní vztah k manželství, ale částečně k důvěře. Rád bych se přesvědčil, že můžu zase někomu věřit. Mám novou rodinu a k tomu nepotřebuju oddací list. Navíc, s partnerkou nejsme spolu dlouho a nikam nespěcháme. Čas ukáže, jestli nám to bude klapat i dál. Vztah je o důvěře a toleranci a než se lidé sžijí, trvá to dýl. Možná v pozdějším věku změní názor. Uvidíme.“

50. Cítíte se lépe, volněji? Změnil se váš život přesně tak, jak jste před rozvodem doufal? Nebo naopak, rozvodu litujete a vše byste vrátil zpět?

„Cítím opravdu velkou volnost a úlevu. To, co jsem musel snášet, by nevydržel nikdo. Určitě rozvodu nelituju. Teď žiju život podle mých představ a snažím se nedělat chyby, které jsem dělal za manželství. Jsem sám sebou, a to je důležité. Moje partnerka si mě váží a respektuje.“

51. Co nejtěžší bylo na rozvodu?

„Stres, strach, nespavost díky četným myšlenkám“

52. Chybí ti něco z manželství?

„Ne, teď se mám líp.“ (úsměv)

53. S čím se po rozvodu nejhůře vyrovnáváš? Co naopak krásného ti rozvod přinesl?

„S myšlenkou, co všechno jsem musel trpět a že jsem neudělal pořádek dřív. Všechno mohlo být jinak a mohl jsem být šťastnější. A mrzí mě, že se proti mně obrátila nevlastní dcera. 14 let jsem ji vychovával, i když nebyla moje. Na rozvodu nic krásného nevidím, jsou to nervy a psychické vysílení. Pozitivní je, že můžu v klidu vychovávat své syny a mám klid, nikdo po mně nešlape. Zbavil jsem se stresu, nadávek, nenávisti, nevážení si.“

54. Má tvá exmanželka nového přítele? Jak vychází s vašimi dětmi. Jaký to má dopad na tebe?

„Bývalá nikoho nemá, je sama. Nemyslím si, že s její povahou s ní někdo vydrží. Co se týče přístupu k dětem, ten taky nezmění. Ona je nejdůležitější, všechno je její a děti dál nechává bez učení, bez tolerance, nadávat si navzájem, a tak. Myslí si, že všechno, co dělá, je v pořádku. Já s tím hodně bojuju, snažím se o nápravu toho, co se zanedbalo, chci z kluků vychovat slušné zodpovědné lidi, ale funguje to jen v týdnu, kdy jsou u mě. Ona je člověk, který po dětech křičí a nadává jim. Je to i moje chyba, nechal jsem to zajít daleko a až teď na tom můžu z části pracovat, aby se oba učili i pozitivní věci do života. Doufám, že už teď začínají rozeznávat rozdíl mezi výchovou a přístupem matky a otce. Snad to jednou ocení. Pokud by si bývalá manželka opravdu našla životního partnera, doufám, že ve výchově bude důslednější, protože ona výchovu nezvládá.“

55. Máš novou partnerku? Je to vážná známost? Jste zamilovaní? Jak dlouho nový vztah trvá? Přemýšlíte nad svatbou? Přejete si s vaší partnerkou další děti?

„Ano, mám partnerku a střídavě spolu žijeme a vychováváme moje syny a její dceru. Pomáhá mi s učením synů i částečně s výchovou, má je ráda a je trpělivá, i když sama tvrdí, že je to dost těžké, jsou ve výchově zanedbaní. Jsme spolu necelý rok a zamilovaný jsem. O svatbě jsme nemluvili, oba jsme opatrní, děti mít spolu nebudeme, tři nám bohatě stačí (smích). Jsme ve věku a pozici, kdy mít znovu dítě není rozumné. Myslím, že jsme v rámci možností spokojeni a doufám, že i přes překážky, které nám bývalá manželka a její bývalý manžel neustále předkládají, si dokážeme udržet to krásné. Navzájem máme mezi sebou a dětmi hezké vztahy, synové její dceru přijali, ona je taky, mají se rádi. Partnerka do naší rodiny velmi dobře zapadla a rodina ji má ráda. Snažíme se, aby všechno v rámci možností fungovalo a jsme spokojeni.“

PŘÍLOHA P III: ROZHOVOR PÍ. MARIKA

- 1. Jak dlouho trvalo tvé manželství? Jak dlouho jsi rozvedená?**
„Manželé jsme byli 6 let. Rozvedená jsem 2 roky.“
- 2. Jak dlouho jste spolu chodili před manželstvím, žili jste také v jedné domácnosti před uzavřením manželství?**
„Chodili jsme spolu 14 let, i když mezi touto dobou jsme se rozešli a pak k sobě vrátili. Bylo to jako na houpačce. Proč jste se rozcházel? Manžel (tehdy přítel) býval hodně žárlivý. Byli jsme pořád spolu, nikam jsem sama nesměla chodit, byl velmi stereotypní.“
- 3. Měli jste spolu dítě ještě před uzavřením manželství? Pokud ano, bylo jedním z hlavních důvodů pro uzavření sňatku?**
„Ano. Vzali jsme se, když naši dceři byly necelé dva roky.“
- 4. Měl jeden z vás dítě s jiným partnerem před uzavřením manželství? Pokud ano, jak ho ten druhý přijal? Jak reagovalo partnerovo dítě na Tebe? Jaký jsi s ním měla vztah?**
„Byli jsme oba bezdětní.“
- 5. Kdo z vás navrhnul jako první sňatek?**
„Mluvili jsme o svatbě hodně dlouho, ale spíš já.“
- 6. Jaké byly vaše důvody pro uzavření manželství, když je v dnešní době časté, že partneri spolu žijí v jedné domácnosti a vychovávají děti, aniž by se vzali?**
„Dcera převzala příjmení po manželovi a mně přišlo až nutné se vzít kvůli mému příjmení i dítěti. Zkrátka ucelená rodina kvůli malé.“
- 7. Došlo po sňatku k nějaké zásadní změně ve tvém či partnerčině chování?**
„Ani ne. Spíš až s manželovou novou prací. Začal podnikat.“
- 8. Jak dlouho bylo vaše manželství idylické, než nastaly první potíže či rozepře?**
„Do manželství jsme vstupovali se vším, co náš vztah obnášel. Dlouho to nebylo idylické a já nechtěla velkou svatbu. Spíš mi šlo o příjmení než svazek manželský.“
- 9. Docházelo v manželství k fyzickým, či psychickým násilnostem?**
„K násilí ani ne, spíš občasné rozepře.“
- 10. Jaká byla vaše finanční situace během manželství? Pracovali jste oba? Měli jste zajištěné bydlení?**
„Než začal manžel podnikat, měli jsme se velmi dobře, i když nebyval často doma. První rok, když se rozhodl podnikat, peněz jsme moc neměli, ale to se brzy zlepšilo.“
- 11. Kdy se vám narodilo dítě? Bylo plánované? Chtěli jste dítě oba?**
„Dítě se nám narodilo před svatbou, já chtěla dítě už dávno, manžel měl problém a dlouho

čekal, až vydělá dost peněz, ať malou i mě může zaopatřit.“

12. Zvládali jste výchovu dítěte po finanční stránce bez problémů?

„Pokud mi manžel dal peníze, ano. Pokud ne, peníze mi chyběly.“

13. Měli jste na výchovu dítěte stejný názor, nebo docházelo kvůli tomu k neshodám či hádkám?

„Občas ano jako všude, ale v podstatě jsem dceru vychovávala sama, manžel byl pořád v práci.“

14. Kdy začaly první problémy v manželství?

„Když mi chyběla jeho pomoc. Jeho sobectví se na mě začalo psychicky hodně podepisovat.“

15. Trpěl jeden z vás nějakou závislostí (alkohol, drogy, sázení, automaty...)?

„Ne, ani jeden. Manžel naopak přestal kvůli dítěti kouřit. Už před těhotenstvím.“

16. Začali nějaké finanční problémy během manželství (půjčky, hypotéky – které jste nezvládali splácet, nebo někdo z vás přišel o práci a bylo složitější finančně vyjít)?

„Ne, vždy jsme to nějak zvládli a výraznější problémy jsme neměli. Manžel se vždy o finance dokázal postarat.“

17. Byl jeden z vás nevěrný? Stalo se to pouze jednou, nebo opakovaně?

„Já si později našla přítele, až už jsem byla pevně rozhodnutá, že od manžela odejdu. Manžel měl také známost v době kdy se odstěhoval a my zatím zůstaly v jeho bytě.“

18. Udržoval jeden z vás mimomanželský poměr? Jak dlouho? Přišel na to ten druhý, nebo jste se přiznal?

„Ano, vlastně oba. O manželově poměru jsem věděla, řekl mi to. On se o mém pouze domníval.“

19. Jaké byly problémy v manželství, které vedly k rozvodu?

„Jednalo se hlavně o manželovu sobeckost. Bral ohledy jen na sebe, nikdy jsem neměla doma zásadní slovo. Vše se dělo podle scénáře manžela a já, pokud jsem se snažila s něčím prosadit, nikdy mě nevyslyšel a pokud po dlouhé době ustoupil, vždy s nepříjemným komentářem a znechucením. Pokud nebylo po jeho, bylo vše špatně.“

20. Jakými pozitivními vlastnostmi a jakými negativními bys popsala exmanžela?

„Pozitivní: je pracovitý, miloval mě a dokud jsme neměli problémy, mohla jsem mu věřit a negativní, no, byl hodně sobecký, tvrdohlavý, ješitný, neuměl pochválit, často ponižoval i urážel mě i druhá a neskutečně chladný.“ Věděla jsem, že stojí za mnou, ale nikdy mi nevyjadřoval city.“

21. Kdo navrhl jako první rozvod? Pokud Ty, kdy jsi poprvé začal přemýšlet o rozvodu?

„Já, v době, kdy jsem si našla přítele a zjistila, že mě někdo poslouchá a naslouchá mi,

můžu říct, co chci.“

22. Promýšlela jsi pečlivě všechny důsledky a dopady (finanční, bydlení, péče o děti), které sebou rozvod přinese?

„Ano, věděla jsem, že k novému příteli se můžu přestěhovat, dcera s manželem neměla srdečný vztah, byl velmi chladný, nevyjadřoval k ní city. V době rozvodového řízení jsem už byla zaměstnaná a peníze vydělávala.“

23. Udělali jste a vyzkoušeli naprosto vše, abyste rozvodu zabránili?

„Snažili jsme se spíš mlčením a kompromisy, ale problém jsme neřešili.“

24. Navštívili jste i nějakého odborníka nebo poradce?

„Ne.“

25. Jak staré bylo vaše dítě v období rozvodu? Probírali jste chystaný rozvod i s ním? Kdy se o rozvodu dozvěděl?

„Dcera se o rozvodu dozvěděla až po něm. S manželem jsme nesdíleli společnou domácnost od jejích 4 let. Nezaznamenala velké změny, a pokud, tak příjemnou, že se stěhujeme a už nebudeme samy.“

26. Jak vaše dítě přijalo skutečnost, že se rodiče rozvádějí? Jaká byla jeho reakce?

„Že jsme se rozvedli, pochopila, až se začala ve škole stýkat s jinými dětmi z rozvedených manželství. Spíš byla jen uražená, že jsme jí tento krok zatajili. Ale výrazně ji to nepoznamenalo a víc neřešila. Jen z mé strany byly pochyby a strach a neustále jsem sledovala její reakce a nálady. Až o rozvodu jako takovém v souvislosti s druhými dětmi začala mluvit sama bez jakýchkoliv náznaků, že se jí to dotýká, věděla jsem, že je v pořádku zcela.“

27. Snažilo se vás nějak přemlouvat či prosit, abyste od rozvodu upustili?

„Věděla, že tatínek se nechová úplně nejlíp, nebývá s námi, často nám přikazoval a byl přísný, a proto se nikdy nezmínila, že bychom se měly k němu obě vrátit. Viděla rozdíl chování v otci a mém partnerovi. Vidí, že jsem šťastnější a ona je se mnou. I když i ona musí cítit, že rozpad rodiny není to, co by kdy chtěla.“

28. Byli jste předem domluveni na péči o dítě? Ptali jste se vašeho dítěte, ke komu z vás chce do péče?

„Hned ne, ale s pomocí sociální pracovnice manžel ustoupil. Dcera s ním nechtěla zůstat ani na střídavou péči.“

29. Musel o péči o dítě rozhodnout nakonec soud? Jak byla nastavena péče o dítě?

„U soudu jsme jen oba potvrdili, že dcera zůstane se mnou.“

30. Jak dlouho se vaše dítě vyrovnávalo s rozvodem?

„S rozvodem chvíli, protože se to dozvěděla rok po něm, ale dosud se částečně vyrovnává

s faktem, že nejsme rodina, že se taťka mohl chovat k mamce líp.“

31. **Změnilo se zásadně jeho chování? Byla potřeba pomoc odborníka/psychologa/poradce?**
„Myslím, že vůbec. Vždy jsem jí v klidu vysvětlila, co se mezi námi s tátou děje a sama viděla jeho chování, i když jsem ho vždy bránila, že má moc práce, že musí vydělávat pro nás penízky, že není zlý, jen má trošku jinou povahu, že nám lásku oplácí ve výletech a nakoupených věcech. V tomto dcera vyrůstala, manžel nebýval doma od jejího narození.“
32. **Změnil se jeho prospěch ve škole?**
„Vůbec, vždy jsem se snažila ji vše vysvětlit a pozitivně naladit.“
33. **Došlo u dítěte k nějakým jiným negativním dopadům kvůli rozvodu (chození za školu, alkohol, drogy, útěky z domova...)?**
„Vůbec ne, oba jsme na byli po rozchodu citliví, opatrní a pozitivní.“
34. **Byli jste předem domluveni na finančním vyrovnání po rozvodu?**
„Nebyli, o vyrovnání jsem ho požádala přes moji a jeho právničku. Spolu jsme o vyrovnání osobně vůbec nemluvili. Vždy říkal, že pokud odejdu, nic mi nepatří. Nakonec mi vyplatil částku nižší, než bych měla dostat, ale ustoupila jsem, protože o dceru se i po rozvodu stará nadstandardně.“
35. **Domluvili jste se sami na alimentech a dalších nákladech na děti? Musel o tom rozhodovat soud?**
„Péči o dítě, výši alimentů a rozvod rozhodl soud.“
36. **Souhlasili jste oba s rozvodem, nebo některý z vás rozvod odmítal?**
„Oba, i když manžel se nikdy nechtěl rozvádět. V říjnu se manžel stěhoval zpět do bytu a já se odstěhovala k příteli. Až tehdy se o něm manžel dozvěděl. Možná chtěl manželství zachránit, ale já byla už rozhodnutá.“
37. **Zůstal bydlet v místě vašeho společného bydliště ten, který dostal dítě do péče?**
„Ne, v bytě bydlí manžel, byl jeho, ale dcera u něj má trvalé bydliště.“
38. **Kdo z vás musel hledat nové bydlení a proč?**
„Já, nebyla jsem spoluvlastníkem bytu.“
39. **Dokázali jste i v období rozvodu společně komunikovat a domlouvat se na všem potřebném, především ohledně dětí?**
„Byl velmi chladný, ale hádky nevznikaly a vždy mu budu vděčná za to, že mi téměř ve všem vyšel vstříc.“
40. **Proběhl váš rozvod, pokud možno klidně a bez větších problémů či komplikací? Pokud ne, který z partnerů a z jakých důvodů dělal problémy?**

„Rozvod byl o argumentech, ale nijak výrazně jsme si neubližovali. Samozřejmě jsme oba byli v jiném psychickém rozpoložení než jindy, ale z mé strany to bylo v relativním klidu.“

41. Po rozvodu běží vše dle domluvených pravidel a podmínek, nebo někdo z vás dělá problémy?

„Většinou ne, oba se snažíme po svém tomu druhému vyjít vstříc. Ať už jen sms nebo chladné odpovědi, naschvály u nás neexistují.“

42. Vycházíte si ohledně dítěte vstříc?

„Určitě ano, jde nám především o dítě, o její zájmy.“

43. Domlouváte se na výchově a řešení aktuálních situací (škola, chování, zdraví, volný čas dítěte, kroužky, sportování...) vašeho dítěte průběžně a bez problémů?

„Určitě jsme v kontaktu, snažíme se vyslechnout jeden druhého a najít kompromis, oba občas ustoupíme, funguje to líp než za manželství.“

44. Začalo dítě zneužívat toho, že žijete odděleně?

„Ne, nikdy jsme to ani jeden nedovolili, co se týká dítěte, držíme při sobě, jde o ni, ne o nás, musí to fungovat, i když žijeme odděleně. Osobní sporu jdou většinou stranou.“

45. Scházíš se s exmanželem třeba jen na kávu? Stali se z vás s odstupem času po rozvodu přátelé, nebo naopak váš vztah již nikdy nebude dobrý?

„Nescházíme se a myslím, že nikdy nebudeme. Manžel mi rozvod nikdy neodpustí.“

46. Dokážete společně strávit čas s vaším dítětem v situaci jako je oslava jeho narozenin, vystoupení vašeho dítěte ve škole nebo kroužku, sportovní akce, kterých se vaše dítě účastní apod.?

„Ani na těchto akcích se nevidáme. Buď jedem nebo druhý. Akce dcery většinou navštěvuji já.“

47. Jak vycházíš s rodiči a rodinou vaší exmanželky? Jaké jsou vaše vztahy?

„Manžel má jen matku. Občas si píšeme a chybím jí. Myslím, že ví, co se dělo a rozvod mi doporučila. Věděla, že se oba trápíme.“

48. Jak se změnila tvá finanční situace po rozvodu? Jsi na tom finančně lépe nebo hůř?

„V době manželství rodinu živil výhradně manžel, já jsem byla doma s dcerou 6let. Občas jsem přinesla pár korun z brigády. Byla jsem závislá na příjmech manžela, které byly dostačující pro chod domácnosti, hypotéku a jiné výdaje. Po finanční stránce jsme nestrádali, ale nikdy jsem si nemohla našetřit, užít své vlastní peníze, být samostatná. Manžel mi peníze pro mou občasnou potřebu nedával. Moje situace se v tomto směru změnila hodně. K lepšímu. Počítám s tím, že se mi situace určitě zhorší, protože se chystám pořídit z části na hypotéku byt. Ale dle propočtů z mé výplaty budeme žít jako průměrná rodina.“

49. Ovlivnilo tě vaše nevydařené manželství v názoru na manželství obecně? Jsi ochotná se znovu oženit?

„Na další svatbou zatím určitě nepomýšlím, i když mám s partnerem hezký vztah.“

50. Cítíš se lépe, volněji? Změnil se tvůj život přesně tak, jak jsi před rozvodem doufal? Nebo naopak, rozvodu lituješ a vše bys vrátila zpět?

„Cítím se mnohem volněji, mám práci, peníze, znovu jsem nastoupila na studia, což byl můj sen, nemusím být na nikom závislá, poslouchat toho, kdy mě živí... zatím bydlíme s dcerou u mých rodičů, pomalu se chystám pořídit si byt. Rozvodu lituju jen z pohledu dcery, protože tím musela projít.“

51. Co nejtěžší bylo na rozvodu?

„Psychika a starost o dceru.“

52. Chybí ti něco z manželství?

„Trošku jistota.“ S novým partnerem je to těžší, už tolik nevěřím, a navíc jsem odkázaná sama na sebe.“

53. S čím se po rozvodu nejhůře vyrovnáváš? Co naopak krásného ti rozvod přinesl?

„S faktem, že dcera přišla o úplnou rodinu, střídáme si ji.“

54. Má tvůj exmanžel novou přítelkyni? Jak vychází s tvou dcerou? Jaký to má dopad na tebe?

„Ano, nastěhoval k sobě svou přítelkyni, dcera ji příliš v oblibě nemá, ale v podstatě vychází. Občas mám strach, aby jí neublížovala, ale věřím ex manželovi, že by malou nedal. Pár výstupů bylo, jeho přítelkyně se musela odstěhovat. Momentálně je situace klidnější, bydlí znovu spolu. Několik měsíců jsem žádné stížnosti od dcery neslyšela.“

55. Máš nového partnera? Je to vážná známost? Jste zamilovaní? Jak dlouho nový vztah trvá? Přemýšlíte nad svatbou? Přejete si s tvým partnerem další děti?

„Ano, mám, asi rok. Vážná docela ano, snad spolu zůstaneme. Dcera ho má ráda, i jeho děti. Zamilovaná ano, ale zdravě a s respektem. Přání mám, ale už se nesplní. Jsme oba rozvedení, děti máme dohromady tři, bydlíme spolu jen občasně. Hodlám pořídit pro nás dvě byt.“

Rok	Č. obce	Název obce	sňatky	rozvody
1991	585068	Zlín	540	235
1992	585068	Zlín	571	279
1993	585068	Zlín	500	250
1994	585068	Zlín	446	237
1995	585068	Zlín	438	288
1996	585068	Zlín	417	291
1997	585068	Zlín	435	264
1998	585068	Zlín	442	228
1999	585068	Zlín	423	210
2000	585068	Zlín	468	220
2001	585068	Zlín	423	282
2002	585068	Zlín	413	263
2003	585068	Zlín	367	287
2004	585068	Zlín	431	255
2005	585068	Zlín	406	231
2006	585068	Zlín	440	236
2007	585068	Zlín	467	209
2008	585068	Zlín	423	231
2009	585068	Zlín	357	208
2010	585068	Zlín	356	212
2011	585068	Zlín	333	240
2012	585068	Zlín	301	221
2013	585068	Zlín	319	215
2014	585068	Zlín	336	193
2015	585068	Zlín	362	193
2016	585068	Zlín	369	177
2017	585068	Zlín	402	183

<https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>